

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Државен завод за статистика

Класификации, методологии, номенклатури и стандарди

МЕТОДОЛОГИЈА НА СТАТИСТИКАТА ЗА ТРАНСПОРТ

8.8.08.01

Скопје, 2008 година

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
Државен завод за статистика

Класификации, методологии, номенклатури и стандарди

МЕТОДОЛОГИЈА НА СТАТИСТИКАТА ЗА ТРАНСПОРТ

8.8.08.01

Скопје, 2008 година

Издавач:
ДРЖАВЕН ЗАВОД ЗА СТАТИСТИКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА,
ул. "Даме Груев" бр.4, Скопје

Телефон: +389/02/3295-600
Факс: +389/02/3111-336

WEB-страница: <http://www.stat.gov.mk>

Одговара
м-р Благица Новковска, директор

ВЕ МОЛИМЕ ПРИ КОРИСТЕЊЕТО НА ОВАА ПУБЛИКАЦИЈА, НАВЕДЕТЕ ГО ИЗВОРОТ

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

331.2.656

МЕТОДОЛОГИЈА на статистиката за транспорт - Скопје : Државен
завод за статистика на Република Македонија, 2008. - 69 стр.; 29 см.
- (Класификации, методологии, номенклатури и стандарди
ISSN 1409-7044 ; 8.8.08.01)

ISBN 976-9989-197-36-9

а) Статистичка методологија - Сообраќај
COBISS.MK-ID 73734154

Предговор

Заради сè поголемото значење на статистиката на транспортот и заради хармонизирање на дефинициите на статистичките категории и белези во согласност со стандардите на ЕУРОСТАТ, Државниот завод за статистика го подготви методолошкото упатство за транспортната статистика.

Целта на ова методолошко упатство е да се дефинира важноста на индикаторите кои се користат за анализа во патниот, железничкиот, нафтоводниот и гасоводниот транспорт, внатрешниот воден транспорт и интермодалниот транспорт.

Во ова методолошко упатство ќе се презентираат дефиниции за инфраструктурата во транспортот, мерењето и потрошувачката во транспортот и дефиниции за единиците во транспортот усогласени со стандардите на ЕУРОСТАТ.

Се надеваме дека подготвеното методолошко упатство ќе им користи на давателите и на корисниците на податоците за транспорт, а Државниот завод за статистика ќе обезбеди целосна споредливост на податоците.

Директор
М-р Благица Новковска

СОДРЖИНА

Вовед	5
А. ЖЕЛЕЗНИЧКИ ТРАНСПОРТ	
I. Инфраструктура	6
II. Транспортна опрема (возила)	9
III. Претпријатија, економско работење и вработеност	14
IV. Сообраќај	17
V. Величини во транспорт	20
VI. Потрошувачка на енергија	25
Б. ПАТЕН ПРЕВОЗ	
I. Инфраструктура	26
II. Транспортна опрема (возила)	28
III. Претпријатија, економско работење и вработеност	33
IV. Сообраќај	37
V. Величини во транспорт	38
VI. Потрошувачка на енергија	41
VII. Несреќи во патниот сообраќај	43
Ц. ВНАТРЕШЕН ВОДЕН ТРАНСПОРТ (IWT)	
I. Инфраструктура	46
II. Транспортна опрема (пловно тело)	47
III. Претпријатија, економско работење и вработеност	50
IV. Сообраќај	53
V. Величини во транспорт	54
VI. Потрошувачка на енергија	58
Д. НАФТОВОДЕН ТРАНСПОРТ	
I/II. Инфраструктура / транспортна опрема	59
III. Претпријатија, економско работење и вработеност	60
IV/V. Сообраќај / транспортни величини	63
VI. Потрошувачка на енергија	64
Ф. Интермодален транспорт	
I. Вовед	66
II. Опрема	67

СТАТИСТИКА НА ТРАНСПОРТ

ВОВЕД

Во февруари 1991 година, секретаријатите на EUROSTAT, ECMT и UN/ECE формираа Интерсекретаријатска работна група за статистика на транспортот. Целта на оваа група беше да ги хармонизира и, по можност, да ги стандардизира статистичките податоци за транспорт, на меѓународно ниво, а со цел да се обезбеди споредливост на податоците што ги објавуваат EUROSTAT, ECMT и UN/ECE, да се поедностават постапките за собирање податоци на меѓународно ниво и да се редуцира напорот на националните статистички служби во обезбедувањето податоци за овие организации.

Како прв чекор, Интерсекретаријатската работна група, со помош на неколку организации од оваа област (како на пр. Меѓународниот синдикат на железниците, Меѓународниот секретаријат за патен транспорт, Меѓународната федерација на патиштата итн.) воспостави стандардни дефиниции за поимите користени во статистиката на транспортот, а врз основа на трите постоечки речници на статистички поими од областа на транспортот, издадени од EUROSTAT, ECMT и UN/ECE.

Во овој општ речник на стандардни термини презентирани во оваа книга, се опфатени областите на инфраструктурата и опремата во транспортот, транспортните претпријатија, сообраќајот, мерењето на транспортот, потрошувачката на енергија во областите на статистиката на железничкиот, патниот, внатрешниот воден и гасоводниот транспорт. По консултациите со земјите-членки на трите горенаведени организации, речникот беше проширен и за него беше постигната согласност од страна на Интерсекретаријатската работна група.

Една од намените на речникот е да обезбеди општи стандардни дефиниции за статистичките прашалници на трите организации. Кога некоја земја доставува податоци што не се во согласност со овие стандардни дефиниции, треба да се наведат фусноти во коишто ќе биде назначено дека на некој начин податоците варираат.

И понатаму ќе продолжат активностите околу дефинициите на сообраќајните несреќи, цените и пазарните показатели и човековата околина, и тие ќе бидат вклучени во наредните изданија на речникот кој ќе биде проширен за да ги опфати и останатите начини (видови) на транспортот.

Целта на втората фаза, којашто веќе е во тек, е колку што е можно повеќе да се интегрираат прашалниците што овие три организации ги испраќаат до своите земји-членки за да се олесни прибирањето на податоци на национално и на меѓународно ниво. На крај, треба да се размисли за инсталирање на една заедничка база на податоци за статистиката на транспортот во трите организации. Во некоја подоцнежна фаза, ќе треба подетално да се проучат прецизните средства за воведување и водење вакви механизми на соработка, како и постапките за дисеминација на податоци за оваа база на податоци.

Забелешка

Објаснувањата со италики букви, дадени во некои случаи под дефинициите, се со цел на земјите да им се помогне во пополнувањето на прашалниците коишто не се дел од самата дефиниција.

A. ЖЕЛЕЗНИЧКИ ТРАНСПОРТ

Доколку не е наведено поинаку, се исклучува градскиот и приградскиот железнички транспорт, како и транспортот со метро (подземна железница) којшто не се дел од главната национална мрежа и којшто не се организирани од страна на главното железничко претпријатие (види стр.15, дефиниција 1).

A.I. ИНФРАСТРУКТУРА

A.I-01. Пруга

Линија на комуникација составена од железница (шини), исклучиво за употреба од страна на железнички возила.

Линија на комуникација е дел од просторот опремен за спроведување на транспортот.

A.I-02. Метро

Електрична железница за превоз на патници со капацитет за густ волумен на сообраќај и се карактеризира со ексклузивни правци на патот, многу коли, возови, големи брзини и рапидно забрзување со полна сигнализација која дозволува голема фреквенција на возови и голема платформа на товар. Метрот секогаш се карактеризира со зачестени станици, обично со дистанца од 700 до 1200 м помеѓу станиците.

Големата брзина се однесува на споредување со трамвај и лесната железница, значи приближно 30-40 km/h на кратки растојанија, 40-70 km/h на долги растојанија. Обично е познато како метро железница или подземна железница.

A.I-03. Лесна железница

Железница за превоз на патници кои често користат електрично моќни железнички носечки коли кои делуваат сами или со кратки возови на двојно фиксирани железнички линии. Станиците за застанување се со растојание помало од 1200 м.

Во споредба со метрот, лесната железница е полесно конструирана, дизајнирана е за лесна сообраќајна густина и обично се движи со помала брзина. Понекогаш е тешко да се направи прецизна разлика помеѓу лесната железница и трамваите. Трамваите генерално не се одвоени од патниот транспорт, а во иднина лесната железница може да е одвоена од другите системи.

A.I-04. Железничка мрежа

Сите пруги во една дадена област

Овде не спаѓаат продолжетците на патот или водата, дури и ако по такви патишта треба да се пренесе нестабилна стока, како на пример, со приколки или траекти. Се исклучуваат и линиите користени исклучиво за туристички намени во текот на сезоната, како и железниците конструирани само за потребите на рудниците, шумите или останатите индустриски или земјоделски активности.

A.I-05. Колосек

Дел од пругите по којшто можат да се движат железнички превозни средства.

A.I-06. Широчина на колосекот

Растојанието помеѓу еден пар шини; се мери растојанието помеѓу внатрешните рабови на краевите на шините.

Во употреба се следниве широчини на колосеците:

Стандардна широчина на колосекот: 1.435м

Голема широчина на колосекот: 1.524 м (пример Финска)

1.600 м (пример Ирска)

1.668 м (пример Португалија)

Мала широчина 0.60м, 0.70 м, 0.75 м, 0.76 м, 0.785 м, 0.90 м, 1.00 м.

Големата широчина на колосекот понекогаш може да се однесува и на пространа широчина на колосекот.

A.I-07. Оперативен колосек

Профилот над шините низ кој железничкото возило мора да помине.

Има три основни категории, во согласност со UIC:

А Категорија: Вкупна висина од 3.85 м над пругата и 1.28 м од двете страни од оската на колосекот.

Б Категорија: Вкупна висина од 4.08 м над пругата и 1.28 м од двете страни од оската на колосекот.

Ц Категорија: Вкупна висина од 4.65 м над пругата и 1.45 м од двете страни од оската на колосекот.

Друг колосек од посебно значење е Б+КОЛОСЕК, каде што најголемата висина е 4.18 м над пругата и 1.36 м од двете страни од оската на колосекот.

Постојат и многу други категории признати во железничката мрежа.

A.I-08. Станичен колосек

Колосек којшто обезбедува континуитет на линијата од еден до друг крај, а се користи за возовите помеѓу станиците или местата наведени во тарифите како независни места на поаѓање или пристигнување, за превоз на патници или стоки.

A.I-09. Електрифициран колосек

Пруга со тролејбуска жица поставена одозгора или со спроведена шина која овозможува движење на електричен погон.

A.I-10. Странични колосеци

Колосеци коишто се разгрануваат од оперативните колосеци (т.е колосеците во постојана употреба).

Должината на страничните колосеци е вклучена во должината на самите колосеци, доколку страничните колосеци припаѓаат на соодветниот железнички систем.

A.I-11. Приватни странични колосеци

Колосек или неколку колосеци коишто не припаѓаат на железничкото претпријатие, меѓутоа се поврзани со колосекот на претпријатието.

а) Оптоварените железници или помошните служби можат да ги обавуваат потребните активности.

б) Индустриски, комерцијални или пристанишни корисници, или група на корисници, можат да се опслужуваат со железница без префрлување.

A.I -12. Линија

Еден или повеќе паралелни оперативни колосеци коишто формираат рута (патека) помеѓу две точки. Онаму каде што еден дел од мрежата опфаќа две или повеќе линии што се меѓусебно паралелни, постојат исто толку линии колку што има рути кон коишто колосеците поединечно се поврзуваат.

A.I -13. Резервирана линија за поголема брзина

Специјално изградена линија која му овозможува на сообраќајот брзина генерално еднаква или поголема од 250 км/ч за главните сегменти.

Линиите за голема брзина може да имаат вклучено споени ленти, во пракса споени со станиците лоцирани во центарот на градот од чии брзини може да се земат предвид локалните услови.

A.I -14. Линија за подобра брзина

Специјално пропишана линија која му овозможува на сообраќајот брзина од 200 км/ч во главните сегменти.

Тие вклучуваат специјални линии за подобра брзина кои имаат специјални особини како резултат на топографската карта, релјефот и планот на градот според кој мора да се адаптира брзината.

A.I -15. Должина на оперативната линија

Должината на линијата којашто е оперативна (т.е. на којашто се одвива сообраќајот) во текот на извештајната година (вклучувајќи ги и линиите на коишто заеднички функционираат останатите железнички претпријатија), плус просечната должина на линиите отворени или затворени во текот на годината (пондерирани со бројот на денови кога тие биле активни).

Вкупната должина на активната линија е должина на којашто се врши превоз на патници или стоки или и двете.

Кога на една линија повеќе претпријатија заеднички го вршат транспортот, должината на линијата ќе се пресметува само еднаш.

A.I -16. Електрифицирана линија

Линија со еден или повеќе електрифицирани колосеци.

Деловите на линиите коишто се паралелни со електрифицираните станици само за да се овозможи свртување на друг колосек и коишто не се електрифицирани до наредните станици, треба да се водат како неелектрифицирани линии.

A.I -17. Видови електрична енергија

Во употреба се следниве видови електрична енергија:

AC	25000 V	50 Hz
	15000 V	16 ² / ₃ Hz
DC	3000 V	
	1500 V	
	750 V	
	660 V	
	630 V	

A.I-18. Максимум оперативна брзина

Најголемата брзина дозволена за комерцијални услуги, при што се земаат предвид техничките карактеристики на инфраструктурата.

A.II. ТРАНСПОРТНА ОПРЕМА (ВОЗИЛА)

A.II-01. Железничко возило

Подвижна опрема која исклучиво се движи по шини; при движењето користи сопствен погон (локомотиви) или е влечена од друго транспортно возило (вагон коли, железнички приколки, товарни коли и вагони).

Следниве транспортни средства се вклучени во статистичките податоци за основното железничко претпријатие.

а) Сите железнички транспортни средства коишто припаѓаат на основното железничко претпријатие и се изнајмуваат од него и всушност се во негово располагање; тука спаѓаат и оние коишто се наоѓаат на поправка или чекаат на неа, или се сторнирани во (не) исправна состојба, како и странските транспортни средства на располагање на системот и оние коишто претпријатието привремено ги ангажирало во текот на своето нормално функционирање во странство, или на мрежата на секундарните железнички претпријатија.

б) Вагони во приватна сопственост, т.е. вагони коишто не припаѓаат на главното железничко претпријатие, меѓутоа регистрирани да работат за железничкото претпријатие под конкретни услови, заедно со вагоните што железничкото претпријатие ги изнајмува на приватни лица и коишто функционираат како вагони на приватни сопственици.

Во статистичките податоци за основното железничко претпријатие не спаѓаат транспортните возила со кои не располага претпријатието, т.е.:

а) Транспортните средства на странските или секундарните железнички претпријатија коишто привремено се наоѓаат на железницата на основното железничко претпријатие во текот на нормалното работење;

б) Транспортните средства коишто се нудат на изнајмување или на некој друг начин се наоѓаат на располагање на основните железнички претпријатија;

в) Транспортните средства коишто исклучиво се резервирани за услужниот транспорт или се наменети за продажба, распарчување или уништување.

A.II-02. Брзо железничко возило

Железничко средство дизајнирано за движење чија најмала брзина е 250 км/ч.

На некои сегменти брзината на движење може да е помала во зависност од локалните услови.

A.II-03. Брзо железничко возило со нагибен систем

Железничко средство дизајнирано со нагибен систем за движење чија брзина е преку 200 км/ч на резервирани (определени) брзи линии.

На некои сегменти брзината на движење може да е помала во зависност од локалните услови.

A.II-04. Конвенционално железничко возило со голема брзина

Кое било железничко средство кое не е специјално дизајнирано да се движи по ленти со голема брзина, но е способно да постигне максимална брзина од 200 км/ч.

A.II-05. Композиција

Неделлива група на железнички коли, железнички приколки или локомотиви и средства за превоз на патници.

Вклучени се композициите кои технички се делливи, но ја задржуваат истата конфигурација.

Композицијата може да биде вклопена во друга композиција.

Понекогаш, влечната сила може да биде дистрибуирана од композиција.

A.II-06. Влечно возило

Возило опремено со моќ на влечна сила од 110 kW, наменети само за влечење на останатите возила (локомотива) или за влечење на останатите возила за превоз на патници и/или стоки (железничка кола).

A.II-07. Локомотива

Железничка кола опремена со примарен погон и мотор, или само со мотор; служи за влечење на железнички коли.

Лесните железнички моторни влекачи се исклучуваат.

A.II-08. Лесно железничко моторно влечно возило

Влечно железничко возило со моќ на влечна сила помала од 110 kW .

Нормално се користат како работнички возови или за кратки релации или за мала тонажа на терминални услуги.

A.II-09. Парна локомотива

Локомотива, придвижувана од цилиндар или турбина, каде што пареата е погонска сила без оглед на видот на користеното гориво.

A.II-10. Електрична локомотива

Локомотива со еден или повеќе електрични мотори; електричната енергија за нејзиниот погон главно се добива од жици (кабли) над локомотивата, од спроводни колосеци или од акумулатори на локомотивата.

Локомотивата опремена на овој начин којашто, исто така, поседува и мотор (дизел или некој друг) за спроведување на струјата до електричниот мотор (кога струјата не може да се добие од кабелот над самата локомотива или од спроводниот колосек), се класифицира како електрична локомотива.

A.II-11. Дизел локомотива

Локомотива чијшто основен погонски извор е дизел мотор без оглед на тоа каков вид на пренос е инсталиран.

Меѓутоа, дизел електричните локомотиви коишто се опремени да добиваат погон од кабел над нив или од спроведен колосек, се класифицираат како електрични локомотиви.

A.II-12. Железничка кола

Железничка кола со мотор, конструирана за превоз на патници или стока по железница. Дефинициите за различни видови локомотиви (електрични, дизел) помалку или повеќе се применуваат и на овие возила.

Во статистичките податоци за моторните возила, секое вакво возило (railcar) како неделлива целина, се брои посебно; во статистиката на патнички возила и возила за превоз на стоки, секоја кола погодна за превоз на патници или стоки, се брои како посебна целина.

A.II-13. Патничка железничка кола

Железничка кола (средство) за превоз на патници, дури и кога се состои од еден или повеќе делови (купеа) или простори посебно резервирани за багаж, пакети, пошта итн.

Во оваа категорија спаѓаат и посебните коли како што се колите за спиење, колите за ручање и амбулантните коли. Секоја одделна кола којашто претставува дел од неделлива целина за превоз на патници, се смета за патничка железничка кола.

A.II-14. Приколка на железничка кола

Патничка железничка кола споена со една или повеќе приколки.

Возилата за транспорт на стоки, дури и кога се влечени од железничка кола се сметаат како коли.

A.II-15. Вагон

Патничко железничко возило поинакво од патничка железничка кола или приколка.

A.II-16. Број на седишта и легла

Број на дозволени седишта и легла достапни во патничките железнички средства кога тие ја вршат услугата за која се наменети.

Седиштата во колите за ручање и бифеата, како и во купеата, се исклучени.

A.II-17. Број на места за стоење

Број на дозволени места за стоење што се достапни во една патничка кола кога таа ја врши услугата за која е наменета.

A.II-18. Затворен вагон

Железничка кола без мотор која претставува дел од патнички или товарен воз кој се користи за екипажот на возот како и, ако има потреба, за превоз на багаж, пакети, велосипеди и сл.

Поштенските вагони на железничкото претпријатие се вклучуваат како затворен вагон ако нема патничко купе.

A.II-19. Отворен вагон

Железничка кола наменета за превоз на стока.

Овде спаѓаат локомотивите, железничките коли и нивните приколки, исклучиво погодни за превоз на стоки.

A.II-20. Вагони во сопственост на железницата

Секој вагон кој припаѓа на железницата.

Исклучени се вагоните во приватна сопственост.

A.II-21. Приватен вагон

Вагони кои не припаѓаат на главното железничко претпријатие, но се регистрирани и овластени да функционираат во рамките на претпријатието во одделни услови, заедно со вагоните изнајмени од страна на железничкото претпријатие на трети лица (приватни лица) и коишто функционираат како вагони со приватни сопственици.

A.II-22. Покриен вагон

Кола (вагон) којашто се карактеризира со конструкција покриена од сите страни (цврста конструкција од сите страни и покривот) и којашто обезбедува безбеден транспорт на стоки (можност за заклучување со катанец и запечатување).

Во оваа категорија, исто така, спаѓаат колите (вагоните) чијшто покрив може да се отвора и коишто се изолирани или разладувани.

A.II-23. Изолирана кола (вагон)

Покриена кола (вагон) со изолирани ѕидови, врати, под и покрив, со што промените на температурата помеѓу внатрешноста и надворешноста на конструкцијата се така ограничени што, според општиот коефициент на пренос на топлината (коефициентот K), опремата припаѓа на една од следниве две категории:

IN=нормално изолирана опрема-коефициентот K е еднаков на или помал од $0.7W/m^2 \text{ } ^\circ C$

IR=силно изолирана опрема - коефициентот K е еднаков на или помал од $0.4 W/m^2 \text{ } ^\circ C$

A.II -24. Кола (вагон) - ладилник

Изолирана кола (вагон) којашто користи извор на ладење (природен мраз, со или без контрола на испарувањето) при што изворот не е механичка или апсорпциона единица.

Во таква кола (вагон) е можно при просечна надворешна температура од +30 °C, со помош на соодветни средства и уред за разладување на температурата во внатрешноста да се намали и задржи на:

- максимум плус 7 °C во случајот на класа А
- максимум минус 10 °C во случајот на класа Б
- максимум минус 20 °C во случајот на класа В
- максимум 0 °C во случајот на класа Г.

A.II -25. Механички разладувана кола (вагон)

Изолирана кола, опремена со сопствен уред за ладење или со ист таков уред со којшто заеднички се служат повеќе единици на транспортна опрема (механички компресор, уред за апсорпција итн.).

Во таква кола (вагон) е можно, при просечна надворешна температура од +30 °C температурата во внатрешноста да се намали и постојано да се задржи на следниов начин, на која и да е практично константна вредност t_1 во согласност со долунаведените стандарди за секоја од трите класи:

Класа А: Механички разладувана кола (вагон) опремена со таква разладувачка опрема што t_1 може да се избере да изнесува помеѓу + 12 °C и 0 °C.

Класа Б: Механички разладувана кола (вагон) опремена со таква разладувачка опрема што t_1 може да се избере да изнесува помеѓу +12 °C и - 10 °C.

Класа В: Механички разладувана кола (вагон) опремена со таква разладувачка опрема што t_1 може да се избере да изнесува помеѓу + 12 °C и - 20 °C.

A.II -26. Вагон за загревање

Изолирана кола (вагон) опремена со уред за генерирање на топлина.

Со таква кола (вагон) е можно температурата во празната кола да се подигне и потоа да се одржи најмалку 12 часа, без обновување на залихите, на практично константна вредност од +13°C во случаите кога просечната надворешна температура на самата кола (вагон) е температурата наведена од следниве две класи:

Класа А: Опрема за загревање кога просечната температура е - 10 °C; и

Класа Б: Опрема за загревање кога просечната надворешна температура е - 20 °C.

A.II -27. Вагон кола со високи страни

Вагон кола без покрив и со цврсти страни повисоки од 60 см.

A.II -28. Рамна кола (вагон)

Кола (вагон) без покрив и без страни, или кола (вагон) без покрив, но со страни не повисоки од 60 см или кола, вагон со подвижни потпори, обични или специјални. *Овде се исклучени колите (вагоните) коишто исклучиво се користат за превоз на контејнери, старо железо или стари возила.*

A.II -29. Вагони (коли) танкери

Вагони (коли) за превоз на големо на течности или гасови.

A.II -30. Сито вагон (кола)

Вагон (кола) што служи за превоз на големо на производи во прав, како на пример цемент, брашно, гипс итн.

A.II -31. Вагон (кола) за комбиниран транспорт

Коли кои се специјално направени или опремени за транспорт на интермодални транспортни единици (ITUs) или други товарни патни возила (исто како во Ф-11-10).

A.II -32. Превозен капацитет на колата (вагонот)

Максимумот дозволена тежина што може да се превезе со еден вагон (кола).

A.III. ПРЕТПРИЈАТИЈА, ЕКОНОМСКО РАБОТЕЊЕ И ВРАБОТЕНОСТ

A.III -01. Железничко претпријатие

Секое приватно или јавно претпријатие кое делува како железничко претпријатие каде што има менаџер по инфраструктура како составен дел од компанијата.

Претпријатието чијашто главна работа не е поврзаан со железницата треба да е вклучено ако има железнички пазар чијшто дел не е маргинален. Треба да бидат искажани единствено активностите поврзани со железницата.

A.III -02. Железничко претпријатие за секундарни потреби

Секое јавно или приватно претпријатие кое нуди услуги за превоз на стока и /или патници со железница.

Вклучени се сите претпријатија кои располагаат или ја даваат влечната сила. Вклучени се железничките претпријатија кои работат главно со индустриски или слични инсталации, вклучувајќи пристаништа, железнички претпријатија кои главно нудат локални туристички услуги, како и зачувани историски железници на пареа. Понекогаш се користи терминот железнички оператор.

A.III -03. Менаџер по инфраструктура

Секое железничко транспортно претпријатие оспособено како установа за управување со железничката инфраструктура како и контрола на безбедносниот систем.

Менаџерот по инфраструктура може да е член на друго железничко претпријатие за следните задачи: управување за железничка инфраструктура како и контрола на безбедносниот систем.

A.III -04. Интегрирана компанија

Железничко претпријатие кое постои како менаџерство по инфраструктура.

A.III -05. Вработеност

Просечен број на лица кои во текот на даден период се вработени во едно железничко транспортно претпријатие, како и лица кои работат надвор од претпријатието, меѓутоа му припаѓаат на тоа претпријатие и се директно платени од него.

Статистичките податоци треба да го опфатат и персоналот ангажиран во исполнувањето на сите основни и дополнителни активности на претпријатието (функционирање на пругата, обнова, изградба, услуги на патен и бродски транспорт, производство на електрична енергија, хотели и ресторани итн.).

A.III -06. Видови на вработеност

Главни видови на вработеност кои се земаат предвид:

- Општа администрација:

Вклучени се централните и регионалните раководни кадри (на пр.: финансиски, правни, кадровски оддел) и одборите на директорите.

Раководниот кадар од специјалните одделенија (функционирањето на возниот парк, пругата и одржувањето) се зема предвид во оние статистички податоци што се однесуваат на поединечните услуги од оваа област.

- Функционирање и сообраќај:

Станичниот персонал, екипажот на возовите (освен екипажот на локомотивите) и соодветните централни и регионални служби.

- Возен парк:

Екипажот на локомотивите, работилниците, персоналот задолжен за инспекција и соодветните централни и регионални служби.

- Работа на патишта:

Персоналот задолжен за постојано одржување и надгледување на линиите.

- Останати активности:

Услуги на патен превоз на патници и стоки, услуги на испорака на стоки, електрони, хотелски персонал итн.

A.III -07. Промет

Вкупната сума фактурирана од железничкото транспортно претпријатие за време на разгледуваниот период. Ова одговара на пазарниот промет со стоки или услуги испорачани на трети страни. Прометот ги опфаќа сите царини и даноци на стоките или услугите фактурирани од страна на претпријатието, со исклучок на данокот на додадена вредност фактуриран од страна на организацијата до нејзините клиенти. Овде спаѓаат и сите останати плаќања што треба да се извршат од страна на клиентите. Треба да се одбијат намалувањата на цените, рабатите и попустите, како и вредноста на повторното пакување на стоката, но не и во готово.

Во прометот не спаѓа продажбата на основните средства. Исто така, се исклучуваат и оперативните субвенции примени од власта.

A.III -08. Приходи

Сумите изразени во монетарни единици коишто во сметководствената евиденција се водат како кредит на железничко транспортно претпријатие.

A.III -09. Видови приходи

Основните категории на приходи што ќе треба да се разгледуваат се:

- Приходи од транспортни операции;

Оваа категорија ги опфаќа приходите од превозот на патници и стоки.

- Суми примени од државата или од други државни органи;

Во оваа категорија спаѓаат компензациите и останатите субвенции.

- Останати приходи;

Во оваа категорија се вклучени оние приходи коишто не се поврзани со активностите на транспортот како, на пример, финансиски приходи итн.

A.III -10. Трошоци

Износот на достапните ресурси потрошен од страна на железничкото транспортно претпријатие, а во врска со една функција или услуга или серија од повеќе функции или услуги.

A.III -11. Видови трошоци

Основни категории што овде треба да се разгледуваат, се:

- Трошоци на вработените:

Плати и дневници за активниот персонал, пензии, разни придонеси итн.

- Трошоци за материјал и услуги:

Трошоци за купување други материјали и услуги, обезбедени од страна; овде не спаѓаат трошоците за потрошувачката енергија за влечни операции.

- Трошоци за потрошувачка на енергија:

Износот определен за покривање на потрошеното количество енергија за влечни операции.

- Даноци

- Финансиски побарувања

- Други трошоци

Износи алоцирани (определени) за девалвација и провизии итн.

A.III -12. Додадена вредност

Бруто-вредност на производството на железничкото транспортно претпријатие минус меѓуфазната потрошувачка. Додадената вредност на домашното производство на сите железнички транспортни претпријатија во една земја е еднаква на нивниот придонес во (т.е. учеството во) бруто-домашниот производ (БДП) на таа земја.

Се подразбира дека додадената вредност, во овој контекст, е изразена по пазарни цени.

A.III -13. Реални инвестиции

Издатоците (купувањата и сопственото производство) на железничките транспортни претпријатија за додавање нови и користени капитални производи (стоки) кон нивните залихи на фиктива, минус продажбата на слични половни и стари некористени стоки.

Придонесот на сите железнички транспортни претпријатија во бруто-инвестициите во основни средства во една земја е еднаков на збирот од нивните реални инвестиции минус билансот помеѓу купувањето и продажбата на земјиштето.

A.III -14. Инвестициони трошоци за инфраструктура

Трошоци за изградба на нова инфраструктура или проширување на веќе постоечката инфраструктура, вклучувајќи ги и реновирањето, обновата и поголемите поправки на инфраструктурата.

Инфраструктурата ги опфаќа земјиштето, постоечките изградби на патишта, мостови и тунели, како и неподвижни конструкции, уреди и инсталации поврзани со нив (сигнализација, телекомуникации, електрични потстанции итн.) во однос на возниот парк.

A.III -15. Инвестициони трошоци за возен парк

Трошоци за набавка на нови железнички коли (возила).

A.III -16. Трошоци за одржување на инфраструктурата

Трошоци за одржување на постоечката инфраструктура во исправна состојба.

A.III -17. Трошоци за одржување на возниот парк

Трошоци за одржување на постоечките железнички возила во исправна состојба.

A.IV. СООБРАЌАЈ

A.IV-01. Железнички сообраќај

Секое движење на железничко возило по оперативни линии.

Кога железничкото возило се превезува со друго возило се разгледува само возилото коешто се движи (активен облик).

A.IV- 02. Свртување на вагони на други колосеци

Поместување на една или повеќе железнички коли во рамките на една железничка станица или железничка инсталација (депо, работилница, ранжирна станица итн.).

A.IV- 03. Железнички сообраќај во националната територија

Какво и да е движење на железнички возила во рамките на територијата на земјата каде што тие се регистрирани.

A.IV- 04. Поминат пат на железничка кола

Какво и да е движење на железничка кола од определена точка на поаѓање до друга определена точка на дестинација.

Изминатиот пат може да се подели на повеќе делови или фази.

A.IV- 05. Воз

Една или повеќе железнички коли влечени од една или повеќе локомотиви или железнички коли, или само едена железничка кола којашто оперира самостојно во одреден број или според определен ред од фиксна точка на поаѓање до фиксна точка на дестинација.

За воз не се смета лесна машина, т.е. локомотива којашто се движи самостојно.

A.IV- 06. Видови на возови

Овде се разгледуваат следниве основни категории:

- Товарен воз: воз составен од еден или повеќе вагони и понекогаш фургоони кои се движат празни или натоварени;
- Патнички воз: воз наменет за превоз на патници, составен од една или повеќе железнички коли, а може да има и празни или натоварени фургоони;
- Мешан воз: воз составен од патнички железнички коли или вагони;
- Други возови: возови коишто оперираат исклучиво за потребите на железничкото транспортно претпријатие, а не за комерцијални потреби.

A.IV- 07. Возен километар

Единица мерка којашто го претставува движењето на еден воз долж еден километар.

Треба да се опфати само поминатото растојание.

A.IV- 08. Километар на влечно возило

Единица мерка којашто го претставува движењето на влечно возило долж еден километар.

Вклучени се лесните движења на влечните возила. Свртувањата се исклучуваат.

A.IV- 09. Влечни возни километри

Единица мерка којашто го претставува само движењето на влечно возило преку еден километар.

Вклучени се движењата на железничките коли. Свртувањата се исклучуваат.

A.IV- 10. Тон километар

Единица мерка којашто го претставува движењето на товар од еден тон во еден вагон, кога тој ги врши услугите за коишто првобитно е наменет, на растојание долж еден километар.

Треба да се разгледува само она растојание коешто е поминато. Се исклучува свртувањето на возовите на друг колосек и другите слични движења.

A.IV- 11. Вагон километар

Единица мерка којашто го претставува движењето на празен или полн вагон во должина од еден километар.

Опфатени се сите поминати растојанија на вагоните (колите) без оглед на тоа кој е нивен сопственик.

A.IV- 12. Седиштен километар

Единица мерка којашто го изразува движењето на едно достапно седиште во патничко железничко возило (кола) кога тоа ја извршува својата првична функција на растојание од еден километар.

Треба да се разгледува само она растојание коешто е поминато. Се исклучува свртувањето на возови на друг колосек и другите слични движења.

A.IV- 13. Бруто- бруто влечен тон километар

Единица мерка којашто го претставува движењето долж еден километар на товар од еден тон во железничка кола, при што се вклучува и тежината на самата влечна кола.

Вклучена е тежината на самата железничка кола, заедно со нејзината влечна единица. Се исклучува свртувањето на возови на друг колосек и другите слични движења.

A.IV- 14. Бруто-влечен тон километар

Единица мерка којашто го претставува движењето долж еден километар на товар од еден тон во железничка кола при што не се вклучува и тежината на самата влечна кола.

Вклучена е и тежината на железничката кола, додека тежината на локомотивите е исклучена. Патниците и нивниот багаж се исклучени. Се исклучува свртувањето на возови на друг колосек и другите слични движења.

A.V. ВЕЛИЧИНИ ВО ТРАНСПОРТ

A.V-01. Железнички транспорт

Какво и да е движење на стоки и/или патници во железничка кола (вагон) долж дадена мрежа на железнички пруги.

Во случаите кога една железничка кола е влечена со друга железничка кола, се зема предвид само движењето на железничката кола којашто го врши влечењето (активен вид).

A.V-02. Видови железнички транспорт

Основни категории се:

- Приходи остварени од железнички транспорт: Транспорт за комерцијални потреби.
- Услужен железнички транспорт: Транспорт што железничкото претпријатие го изведува за свои интерни потреби, без оглед на тоа дали таквиот транспорт остварува приходи што се евидентираат во книговодство.

A.V-03. Национален железнички транспорт

Железнички транспорт помеѓу две места (место на товарење и место на растоварање) што се лоцирани во една иста земја без оглед на тоа во која земја е регистрирана железничката кола.

Може да опфати транзит низ втора земја.

A.V-04. Меѓународен железнички транспорт

Железнички транспорт помеѓу две места (место на товарење и место на растоварање) што се лоцирани во две различни земји.

Може да опфати и транзитот низ една или повеќе други земји.

A.V-05. Железнички транзит

Железнички транспорт низ една земја помеѓу две места (место на товарење и место на растоварање) при што двете места се лоцирани во друга земја или други земји.

Овде се вклучени вагоните товарени/растоварени на границата на таа земја на/од друг вид на транспорт.

A.V-06. Железнички патник

Секое лице коешто патува со користење на железничка кола, освен екипажот на колата.

Се исклучуваат патниците коишто патуваат користејќи ги услугите на траекти и автобуси, поврзани со железнички транспорт.

A.V-07. Железнички патник што платил

Железнички патник којшто поседува билет за којшто платил.

A.V-08. Железнички патнички километар

Единица мерка којашто го претставува превозот на еден железнички патник долж пруга во должина од еден километар.

Треба да се земе предвид само растојанието што всушност било поминато од страна на еден патник долж соодветната мрежа. Доколку ова не е можно, треба да се земе предвид наплатеното или проценетото растојание.

A.V-09. Цел на патувањето на железничкиот патник

Причините за преземање на едно патување се:

- работа или школување (секојдневно патување на и од работа или училиште);
- работа;
- годишни одмори;
- друго (купување, одмор и рекреација, семејни причини).

A.V-10. Патник качен во воз

Патник којшто се качува на железничка кола за да биде превезен со неа.

Директниот трансфер од една железничка кола во друга не се смета за симнување од воз/качување во воз, дури и ако патникот патува со различни возови за време на едно патување. Меѓутоа, доколку за време на трансферот се користи друг вид на транспорт, ова ќе треба да се смета за симнување од железничка кола, по што следи качување во друга железничка кола.

A.V-11. Патник симнат од воз

Патник којшто се симнал од железничка кола откако бил превезен со неа.

Директниот трансфер од една железничка кола во друга не се смета за симнување од воз/качување во воз, дури и ако патникот патува со различни возови за време на едно патување. Меѓутоа, доколку за време на трансферот се користи друг вид на транспорт, ова ќе треба да се смета за симнување од железничка кола, по што следи качување во друга железничка кола.

A.V-12. Поминат пат на железнички патник

Комбинација меѓу местото на качување во воз и местото на симнување од воз на патници превезени со железница, без оглед на тоа каков е натамошниот план на патување (итинерер).

A.V-13. Место на качување на воз

Местото што се зема предвид е местото во коешто железничкиот патник резервира седиште во железничката кола за да патува со неа.

Директниот трансфер од една железничка кола во друга не се смета за симнување од воз/качување во воз, дури и ако патникот патува со различни возови за време на едно патување. Меѓутоа, доколку за време на трансферот се користи друг вид на транспорт, ова ќе треба да се смета за симнување од железничка кола, по што следи качување во друга железничка кола.

A.V-14. Место за симнување од воз

Овде се зема предвид местото каде што железничкиот патник ја напушта железничката кола, откако бил превезен со неа.

Директниот трансфер од една железничка кола во друга не се смета за качување во воз/симнување од воз, дури и ако патникот патува со различни возови за време на едно патување. Меѓутоа, доколку за време на трансферот се користи друг вид на транспорт, ова ќе треба да се смета за симнување од железничка кола, по што следи качување во друга железничка кола.

A.V-15. Стоки превезувани со воз

Сите стоки што се превезуваат со железничка кола.

Оваа категорија ги опфаќа сите амбалажи и опрема како, на пример, контејнери, дигалки или вилушкари како и возила (коли) за патен транспорт на стоки, превезувани со железница.

A.V-16. Пратка

Збирот на стоките превезувани под ист превозен документ, во согласност со одредбите или тарифите коишто во моментот се во сила, онаму каде што тие постојат.

A.V-17. Видови пратки

Основни категории се:

- пратка што се пренесува со цел воз: секоја пратка што се состои од товар превезуван во еден или повеќе вагони и тоа испратена истовремено, од ист испраќач, од иста станица и проследена без каква и да е измена во композицијата на адресата на еден ист примач, на една иста станица на дестинација;
- пратка што се пренесува во еден вагон: секоја пратка за којашто е потребна употреба на еден вагон, исклучиво за таа намена, без оглед на тоа дали капацитетот на самиот вагон ќе биде искористен за тоа време или не;
- мала пратка: секоја пратка за којашто не е потребна ниту се бара исклучива употреба на еден вагон.

A.V-18. Тежина

Треба да се земе предвид вкупната бруто-бруто-тежина на стоките.

Овде се вклучени вкупната тежина на стоките, сета амбалажа и тежината на контејнерите (дара), вилушкарите и останатите контејнери коишто содржат стоки, како и возилата за патен транспорт на стоки, превезувани со железница. Кога ќе се одбие оваа тежина на амбалажата, тежината претставува бруто-тежина.

A.V-19. Километар - тон (тонски километар) со железница

Единица мерка за транспорт на стоки што го претставува транспортот на еден тон стока со железница, во должина од еден километар.

Се опфаќа само она растојание што всушност е поминато на соодветната железничка мрежа.

A.V-20. Категории на стоки превезувани со железница

Категориите на стоки превезувани со железница се дефинирани со Номенклатурата NST/R (Стандардна номенклатура на стоки за статистика на транспортот, ревидирана-EUROSTAT), ECMT или UN/ECE.

A.V-21. Опасни стоки

Класите на опасни стоки превезувани со железница се дефинирани во Меѓународната одредба во врска со превозот на опасни стоки со железница (RID).

A.V-22. Товарена стока

Стока сместена во железничка кола и превезувана со железница.

За разлика од патниот транспорт и водниот транспорт на територијата не една земја, пренесувањата од една железничка кола во друга и промената на влечната кола не се сметаат за растоварање пред повторно товарање.

Претоварувањата на една железничка кола директно во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање/товарање. Меѓутоа, доколку стоката се растовара од железничка кола, се товари на некој друг вид на транспорт, а потоа повторно се товара на друга железничка кола, ова се смета за растоварање од првата железничка кола, проследено со товарење на втората железничка кола.

A.V-23. Растоварена стока

Стоката што се симнува од железничката кола по извршениот транспорт со железница.

За разлика од патниот транспорт и водниот транспорт на територијата на една земја, пренесувањата од една железничка кола во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање пред повторно товарање.

Претоварувањата на една железничка кола директно во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање/товарање. Меѓутоа, доколку стоката се растовара од железничка кола, се товари на некој друг вид на транспорт, а потоа повторно се товара на друга железничка кола, ова се смета за растоварање од првата железничка кола, проследено со товарење на втората железничка кола.

A.V-24. Меѓународен товарен транспорт со железница-натоварено (извоз)

Стоката натоварена на извештајната железничка мрежа и превезена со железница за да се растовари во друга земја.

Не се вклучува стоката што поминува во транзитот. Вклучени се и вагоните натоварени на една железничка мрежа и превезени со траект до мрежа во друга земја.

A.V-25. Меѓународен товарен транспорт со железница-истоварено (увоз)

Стока натоварена на железничката мрежа на друга земја и превезена со железница во состав на извештајната железничка мрежа, за да се растовари во земјата на оваа извештајна мрежа.

Не се вклучува стоката што поминува во транзитот. Вклучени се и вагоните натоварени на една железничка мрежа и превезени со траект до извештајната мрежа.

A.V-26. Стока во транзит

Стока натоварена на железничката мрежа од друга земја, за дестинација на железничката мрежа на друга земја, а којашто се превезува на извештајната мрежа.

Опфатени се и вагоните што влегуваат во и/или ја напуштаат извештајната мрежа со траект.

A.V-27. Врски во железничкиот товарен транспорт

Комбинација на местото на товарење и местото на растоварање на стоката превезувана со железница, без оглед на натамошната тура.

Ваквите места се дефинираат со користење на некоја меѓународна класификација, како на пример NUTS (Номенклатура на територијални единици за статистика-EUROSTAT).

A.V-28. Место на товарење

Се зема предвид местото каде што стоката се товари на железничка кола за да биде превезена со неа.

За разлика од патниот транспорт и водниот транспорт на територијата на една земја, пренесувањата од една железничка кола во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање пред повторно товарење.

Претоварувањата на една железничка кола директно во друга и промената на влечната кола не се сметаат за растоварање/товарање. Меѓутоа, доколку стоката се растовара од железничката кола, се товари на некој друг вид на транспорт, а потоа повторно се товара на друга железничка кола, ова се смета за растоварање од првата железничка кола, проследено со товарење во втората железничка кола.

A.V-29. Место за растоварање

Се зема предвид местото каде што стоката се растовара од една железничка кола, откако била превезена со неа.

За разлика од патниот транспорт и водниот транспорт на територијата на една земја, пренесувањата од една железничка кола во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање пред повторно товарење.

Претоварувањата на една железничка кола директно во друга и промената на влечната кола, не се сметаат за растоварање/товарање. Меѓутоа, доколку стоката се растовара од железничка кола, се товари на некој друг вид на транспорт, а потоа повторно се товара на друга железничка кола, ова се смета за растоварање од првата железничка кола, проследено со товарење на втората железничка кола.

A.VI. ПОТРОШУВАЧКА НА ЕНЕРГИЈА

A.VI-01. Потрошувачка на енергија во железнички транспорт

Финална енергија потрошена од влечните коли, како за влечење, така и за загревање.

A.VI-02. Тон еквивалент на нафта (ТОЕ)

Единица за мерење на потрошувачката на енергија: 1ТОЕ = 0.041868 TJ.

Фактори на конверзија усвоени од Меѓународната агенција за енергија (IEA) за 1991 година се следниве:

- моторен бензин	1.070
- дизел за транспорт	1.035
- мазут	0.960
- течен нафтен гас	1.130
- природен гас	0.917

Факторот на конверзија користен од страна на IEA за електрична енергија е:
1 TWh = 0.086 Mtoe.

A.VI-03. Џул

Единица мерка на потрошувачката на енергија:

$$1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 2.78 \times 10^5 \text{ kWh}$$

$$1 \text{ TJ} = 23.88459 \text{ TOE.}$$

A.VI-04. Моторен бензин

Лесно јагленоводородно масло што се употреба кај моторите со внатрешно согорување, освен кај авионските мотори.

Моторниот бензин се дестилира на температура помеѓу 35°C и 215°C и се третира со реформирање, каталитичко одделување или со мешање на ароматични фракции со цел да се добие доволно висок октански број (≥ 80 RON).

Калорична вредност: 44.8 TJ/1000t.

A.VI-05. Дизел за транспорт

Нафен производ добиен од најниската фракција при атмосферска дестилација на суровата нафта.

Овде спаѓаат тешките бензински масла добиени по пат на редестилација на резидуалот од атмосферската дестилација. Дизелите дестилираат на температура помеѓу 200°C и 380°C, со 65% помал волумен при температура од 250°C, вклучувајќи ги и загубите и со 80% или повеќе при температура од 350°C. Најниската температура на којашто гасот од нафтата ќе се запали ако до него се стави пламен, изнесува секогаш над 50°C при што густината е поголема од 0.81. Тешките масла добиени по пат на мешање, се класифицираат заедно со гасните масла, под услов нивната кинематска вискозност да не ја надминува границата од 25 cST на температура од 40°C.

Калорична вредност :43.3 TJ/1000t.

A.VI-06. Мазут

Тешко масло коешто се добива како остаток од дестилацијата.

Овде спаѓаат сите останати (тешки) горивни масла (вклучувајќи ги и оние добиени со т.н.блендирање). Вискозноста на тешките горивни масла изнесува над 25 cST на температура од 40°C. Најниската температура на којашто гасот од маслото ќе се запали ако до него се стави пламен, изнесува секогаш над 50°C и нивната густина е поголема од 0.90.

A.VI-07. Течен нафтен гас (ТНГ)

Лесен јагленоводород од парафински вид што исклучиво се добива како дериват при дестилација на суровата нафта.

ТНГ ги опфаќа пропанот и бутанот, или мешавината на овие два јагленоводороди. Тие можат да се доведат во течна состојба под низок притисок (5-10 атмосфери). Во течна состојба и на температура од 38°C, тие имаат релативен гасен притисок којшто е помал од или еднаков на 24.5 бари. Нивниот специфичен гравитет варира помеѓу 0.50 и 0.58.

A.VI-08. Камен јаглен

Црн, природен фосилен органски седимент со бруто-калорична вредност поголема од 23 860 кЈ/кг (5 700 ккал/кг) во слободна состојба (прав) и со задржување на влажноста до температура од 30°C, релативна воздушна влажност од 96 отсто и средна просечна рефлективност на витринитот од најмалку 0.6.

A.VI-09. Кафеав јаглен - Лигнит

Неагломериран јаглен со бруто-калорична вредност пониска од 23 860 кЈ/кг (5 700 ккал/кг) во состојба слободна од влажен прав и којшто содржи над 31 отсто непостојана (испарлива) материја врз основа на слободен сув минерал.

A.VI-10. Електрична енергија

Енергија создадена од хидроелектрични, геотермални, нуклеарни или конвенционални термо електрани, освен енергијата произведена од пумпните станици, мерена со калорична вредност на електричната енергија (3.6 TJ/GWh).

Пумпна станица е електрана со резервоар којшто се полни со користење пумпи.

Б. ПАТЕН ПРЕВОЗ

В.І. ИНФРАСТРУКТУРА

В.І-01. Пат

Линија на комуникација (пат по којшто се минува) којашто користи стабилизирани основа поинаква од основата на железницата или воздушните патишта, отворена за јавен сообраќај, првенствено за користење на патните моторни возила коишто се движат на сопствени тркала.

Овде се вклучуваат мостовите, тунелите, носечките структури, крстосниците, премините и преодите. Исто така, тука се вклучени и патиштата со наплатување на патарина. Кружните патишта со посебна намена се исклучени.

В.1 -02. Патна мрежа

Сите патишта во дадена област.

В.1 -03. Категорија на патот

Класификација на патната мрежа според а) администрацијата (властите) одговорна за изградба, одржување и/или функционирање на мрежата; б) стандардите на проектирање или, в) корисниците на коишто им е дозволен пристап до самиот пат.

В.1 -04. Автопат

Пат посебно проектиран и изграден за моторен сообраќај којшто не ги опслужува објектите и имотите коишто се граничат со него и којшто:

а) поседува, освен на посебни места или привремено, одвоени ленти за двете насоки на сообраќај одвоени еден од друг или со дел којшто не е наменет за сообраќај или со други средства;

б) не се вкрстува во едно ниво со каков и да е пат, железничка или трамвајска пруга или пешачки премин;

в) посебно е означен како таков со сообраќајни знаци и е резервиран за посебни категории патни моторни возила.

Овде се вклучени и влезните и излезните ленти без оглед на локацијата на соодветните сообраќајни знаци. Исто така, вклучени се и урбаните (градски) автопатишта.

В.1 -05. Урбан (градски) пат

Пат во границите на изградена област кој има влезови и излези, специјално означени како такви со сообраќајни знаци.

В.1 -06. Е пат

Меѓународната Е мрежа се состои од еден систем на соодветни патишта, онака како што тие се наведени во Европската спогодба за главните сообраќајни артерии, Женева 15.11.1975, и во амандманите на Спогодбата.

В.1 -07. Коловоз

Дел од патот наменет за движење на патни моторни возила: деловите од патот коишто формираат “рамо” (разграничување) за долните и горните слоеви на површината на патот не претставуваат дел од автопатот. Делови од патот не претставуваат ниту оние делови коишто се наменети за поминување на патни возила што не се движат на сопствен погон или за паркирање на возила, дури и ако повремено и во случај на опасност мора да се користат за поминување на моторни возила. Широчината на коловозот се мери вертикално во однос на оската на самиот пат.

В.1 -08. Лента

Еден од лонгитудиналните делови на коишто е делив автопатот, обележан или не со лонгитудинални ознаки на патот, којшто е доволно широк за една подвижна лента на моторни возила коишто не се мотоцикли.

V.I -09. Трамвајски шини

Линија на комуникација составена од пар шини наменети за употреба од страна на трамваи.

Овде спаѓаат како шините поставени на пат што го користат други моторни возила, така и трамвајските шини коишто се поставени одвоено од патот.

V.II. ТРАНСПОРТНА ОПРЕМА (ВОЗИЛА)

V.II-01. Патно возило

Возило кое се движи на тркала и е наменето за користење на патиштата.

V.II-02. Залиха на патни возила

Број на патни возила регистрирани на одредена дата во една земја и со дозвола за користење на патиштата отворени за јавен сообраќај.

Опфатени се патните возила ослободени од годишните такси или од уплатите за дозволи, како и увезените половни возила и останатите патни возила, според националните правила. Во статистичките податоци треба да се исклучат воените возила.

V.II-03. Национално (домашно) патно возило

Патно возило регистрирано во извештајната земја и со регистарски таблички на таа земја, или регистрирано одвоено (трамваи, тролејбуси).

Онаму каде што регистрацијата на едно патно возило не се применува на одредена земја, национално патно возило е она возило коешто се наоѓа во сопственост или е земено под наем од страна на даночниот обврзник на една компанија во таа земја.

V.II-04. Странско патно возило

Патно возило регистрирано во земја којашто не е извештајна земја и со регистарска табличка на таа странска земја.

V.II-05. Патно моторно возило

Патно возило коешто е опремено со мотор којшто претставува единствен негов погон, а коешто нормално се користи за превоз на патници и стоки или за влечење на пат на возила коишто служат за превоз на патници и стоки.

Во статистичките податоци не се вклучени моторните возила што се движат на шини.

V.II-06. Патничко патно возило

Патничко возило конструирано исклучиво или пред сè за превоз на едно или повеќе лица.

Возилата наменети за транспорт на патници и стоки треба да се класифицираат како патнички автомобили или како товарни автомобили, во зависност од нивната примарна намена, техничките особености или категоријата во којашто припаѓаат за потребите на оданочувањето.

V.II-07. Велосипед

Патно возило на две или повеќе тркала, придвижувано исклучиво со мускулна енергија на лицата кои возат велосипед, конкретно со педали, со лост или рачка (како на пр. велосипедите, квадрициклите и инвалидските колички).

V.II-08. Патничко моторно возило

Патно моторно возило исклучиво или пред сè наменето за превоз на едно или повеќе лица.

Возилата наменети за транспорт на патници и стоки треба да се класифицираат како патнички автомобили или како товарни автомобили, во зависност од нивната примарна намена, техничките особености или категоријата во кој што спаѓаат за потребите на оданочувањето.

V.II-09. Видови патнички моторни возила

Овие возила можат да се класифицираат во зависност од видот на енергијата што ја користи моторот. Основни видови енергија се:

- бензин
- дизел
- гас
- електрична енергија
- друго

V.II-10. Мопед

Патно возило на две или три тркала, со мотор којшто има кубикажа помала од 50cc (3.05 cu.in) и со максимална дозволена брзина којашто е во рамките на националните законски одредби.

V.II-11. Мотоцикл

Патно моторно возило на две тркала, со или без странична приколка. Овде спаѓаат и скутерите (патни моторни возила на три тркала, чијашто сопствена тежина без товар не е поголема од 400 кг или 900 lb). Вклучени се сите вакви возила со капацитет на цилиндарот од 50 cc или повеќе, како и оние под 50 cc коишто не одговараат на дефиницијата мопед.

V.II-12. Патнички автомобил

Патно моторно возило, освен мотоцикл, наменето за превоз на патници и конструирано така што во него можат да се сместат најмногу девет лица (вклучувајќи го и возачот).

Следствено на тоа, терминот патнички автомобил ги опфаќа т.н. микроавтомобили (за чиешто возење не е потребна дозвола), такси-возилата и изнајмените патнички автомобили, под услов тие да имаат помалку од десет седишта. Во оваа категорија можат да спаѓаат и т.н. пик-апи.

В.ИИ-13. Караван

Патно возило коешто не е наменето за превоз на патници и /или стоки и конструирано да биде влечено од патнички автомобил.

Затоа, поимот караван ги опфаќа патните возила главно наменети за рекреативни цели.

В.ИИ-14. Автобус или минибус

Патничко возило со седишта за повеќе од девет лица (вклучувајќи го и возачот), поврзано со електрични проводници и коешто не се движи на шини.

Во статистичките податоци влегуваат и минибусите конструирани за сместување на повеќе од девет лица, вклучувајќи го и возачот.

В.ИИ-15. Тролејбус

Патничко моторно возило со седишта за повеќе од девет лица (вклучувајќи го и возачот), коешто е поврзано со електрични проводници (кабли) и кое што не се движи по шини.

Овој поим ги опфаќа возилата што понекогаш се користат како тролејбуси, а понекогаш како автобуси (бидејќи имаат независен мотор).

В.ИИ-16. Трамвај

Патничко моторно возило со седишта за повеќе од девет лица (вклучувајќи го и возачот) коешто е поврзано со електрични проводници (кабли) или кое што е придвижувано со дизел мотор, а се движи по шини.

В.ИИ-17. Број на седишта во минибуси, автобуси и тролејбуси

Број на седиштата, вклучувајќи го и она на возачот, коишто се наоѓаат на располагање на едно возило кога тоа ја врши услугата за којашто првобитно е наменето.

Во дискутабилни случаи, треба да се земе предвид највисоката бројка на седишта коишто се на располагање.

В.ИИ-18. Товарно патно возило

Патно возило конструирано, исклучиво или пред сè, за превоз на стоки.

Возилата конструирани за транспорт како на патници, така и на стоки, треба да се класифицираат или како патнички автомобили или како товарни автомобили, во зависност од нивната примарна намена (којашто се дефинира според нивните технички карактеристики или според категоријата на којашто тие припаѓаат за потребите на оданочувањето).

V.II-19. Товарни патни возила според видот на конструкцијата

Класификација на товарни патни возила според видот на нивните суперструктури. Се зема предвид следнава класификација на видовите структури на товарните патни возила:

- обична отворена приколка (1)
 - со покривка
 - рамна
- типер (2)
- танкер (3)
 - товар во цврста агрегатна состојба
 - течен товар
- приколка со контролирана температура (4)
- други затворени приколки (5)
- скелетен контейнер и компактен транспортер (6)
- транспортер на добиток (7)
- друго (8)

V.II-20. Товарно патно моторно возило

Сите единечни патни моторни возила конструирани за превоз на стоки (камион), или комбинација од патни возила (две) наменети за превоз на стоки (на.пр.: камион со приколка/приколки), или влекач со полуприколка и со или без приколка.

V.II-21. Камион

Цврсто патно моторно возило чијашто исклучива или примарна намена е превоз на стоки.

Во оваа категорија спаѓаат караваните коишто претставуваат цврсти патни моторни возила чијашто примарна или исклучива намена е превоз на стоки, со нето-тежина од максимум 3500 кг. Во оваа категорија може да спаѓаат и т.н. пик-апи.

V.II-22. Влекач

Патно моторно возило конструирано исклучиво или пред сè за влечење на останатите моторни возила коишто немаат сопствен погон (главно полуприколки).

Овде не спаѓаат земјоделските трактори (влекачи).

V.II-23. Земјоделски трактори (влекачи)

Моторно возило конструирано исклучиво или пред сè за потребите на земјоделството, без оглед на тоа дали му е дозволено да користи патишта отворени за јавен сообраќај.

V.II-24. Приколка

Товарно патно возило конструирано за да биде влечено од патно моторно возило.

Оваа категорија не ги опфаќа земјоделските приколки и караваните.

V.II-25. Земјоделска приколка

Приколка дизајнирана исклучиво или пред сè за земјоделски потреби, којашто е влечена од земјоделски трактор (влекач), без оглед на тоа дали му е дозволено да користи патишта отворени за јавен сообраќај.

V.II-26. Полуприколка

Товарно патно возило без предна осовина, конструирано на таков начин што дел од самото возило и најголемиот дел од неговата товарна тежина се потпираат на влекачот (тракторот).

V.II-27. Зглобно возило

Влечно возило поврзано со полуприколка.

V.II-28. Патен воз (road train)

Товарно патно возило поврзано со приколка.

Овде се вклучени и зглобните возила со уште една приколка.

V.II-29. Патно возило за посебни намени

Патно возило коешто не е конструирано за транспорт на патници или стоки.

Во оваа категорија спаѓаат на пр.: пожарничарските коли, амбулантните коли, подвижните кранови, ролери на сопствен погон, булдожери со метални тркала или гасеници, возилата за снимање филмски, радио и ТВ програми, подвижните библиотеки, сервисните коли и сите останати патни возила ненаведени на друго место.

V.II-30. Товарен капацитет

Максимална дозволена тежина на стоката што се пренесува со едно возило, утврдена од страна на соодветниот орган во земјата .

V.II-31. Бруто-тежина на возилото (максимална легално дозволена тежина)

Вкупната тежина на возилото (или комбинација на возила), вклучувајќи ја и тежината на неговиот товар кога возилото е подготвено за пат, утврдена од страна на соодветниот орган во земјата каде што возилото е регистрирано.

Овде истовремено е вклучена и тежината на возачот и на сите лица во самото возило.

V.II-32. Старост на патното возило

Должината на времето по првата регистрација на патното возило, без оглед на земјата на регистрација.

V.II-33. Капацитет на цилиндарот

Капацитетот на цилиндарот на моторот е заверен од стручен орган во земјата во која е регистриран.

V.II-34. Тежина на ненатоварено возило

Тежината на ненатовареното возило е заверена од стручен орган во земјата во која е регистрирано.

V.II-35. Енергија на моторот

Основниот вид на енергијата на моторот која ја користи возилото е сертифицирана од стручен орган во земјата во која е регистриран.

За хибридни или возила со двојно гориво, адаптирани за користење на повеќе од еден вид моторна енергија (пр.:ТНГ и бензин или електрицитет или дизел), основниот тип на енергија на моторот би требало да биде алтернативно гориво, каде што е можно.

V.II-36. Алтернативно гориво

Вид на моторна енергија различна од вообичаените горива, бензин и дизел.

Во алтернативните горива се вклучени електрична енергија, ТНГ, природен гас, алкохол, мешавини со алкохол и други горива, водороден, (биодизел) итн. (Овој список не е целосен). Во алтернативните горива не е вклучен безоловниот бензин и сите реформирани нафтени бензини и дизели.

V.III. ПРЕТПРИЈАТИЈА, ЕКОНОМСКО РАБОТЕЊЕ И ВРАБОТЕНОСТ

V.III-01. Транспорт за изнајмување или надомест

Превоз на патници и стоки за надомест.

V.III-02. Транспорт за сопствена сметка

Транспорт што не се врши за надомест.

V.III-03. Претпријатие

Институционална единица или најмала комбинација на институционални единици, којашто ги опфаќа и директно или индиректно ги контролира сите функции неопходни за спроведување на производните активности на тоа претпријатие¹⁾.

Критериуми за едно претпријатие се тоа да има една сопственост или контрола. Меѓутоа, тоа може да биде и хетерогено во однос на сопствената економска дејност, како и во однос на својата локација.

V.III-04. Претпријатие за патен транспорт

Претпријатие коешто во едно или повеќе места спроведува активности врзани со испорака на услугите од областа на патниот транспорт со користење патни возила; според додадената вредност, претежните дејности на ваквите претпријатија се тесно поврзани со патниот транспорт.

Во контекст на класификациите, опфатени се следниве класи:

- ISIC Rev.3²: Раздел 60, Група 602-Други видови копнен транспорт
Класа 6021- Други видови копнен превоз на патници по возен ред
Класа 6022- Други видови копнен превоз на патници без возен ред
Класа 6023- Патен транспорт на товар
- NACE Rev.1³ Рздел 60, Група 602: Урбан и патен транспорт
Класа 60.21- Транспорт на патници по возен ред
Класа 60.22 - Такси служби
Класа 60.23 - Други видови патен транспорт на патници
Класа 60.24 - Копнен транспорт на товар

Се земаат предвид дури и оние претпријатија коишто немаат платени вработени. Тука треба да се опфатат само оние деловни единици коишто всушност ја спроведуваат дејноста за време на извештајниот период. Се исклучуваат т.н.деловни единици во мирување или деловните единици кои штотуку ја започнале својата активност.

V.III-05. Претпријатие за патен транспорт на патници

Претпријатие за патен превоз коешто нуди и изведува услуги за превоз на едно или повеќе лица, освен возачот, чишто претежни дејности во областа на патниот транспорт, според додадената вредност, се врзани за патен транспорт на патници.

V.III-06. Претпријатие за патен транспорт на стоки

Претпријатие за патен превоз коешто нуди и изведува услуги за превоз на стоки, чишто претежни дејности во областа на патниот транспорт, според додадената вредност, се врзани за патниот транспорт на стоки.

V.III-07. Претпријатие за урбан транспорт на патници

Претпријатие за патен превоз на патници коешто изведува услуги на урбан, велеградски или сличен превоз со или без возен ред, во рамките на една или повеќе изградени области. Според додадената вредност, претежните дејности на ваквите претпријатија во областа на патниот превоз на патници, се врзани за урбаниот патен транспорт на патници.

V.III-08. Јавно претпријатие за урбан транспорт

Претпријатие за патен транспорт коешто главно (над 50% од капиталот) се наоѓа во сопственост на државата или јавните власти и нивните претпријатија.

1) ISIC/Rev.3 - *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Statistical Papers, Series M, No.4 Rev:3, United Nations, 1990*

2) ISIC/Rev.3 - *International Standard Industrial Classification of All Economic Activities, Statistical Papers, Series M, No.4 Rev:3, United Nations,1990*

3) NACE/Rev.1- *Statistical Classification of Economic Activites in the European Cpomunities, Official Jurnal, No.L83.3 April, 1993*

В.ІІІ-09. Вработеност

Се опфаќа просечниот број на лица вработени во текот на даден период во едно претпријатие за патен транспорт (вклучувајќи ги и сопствениците, партнерите коишто редовно работат во претпријатието и неплатените семејни работници), како и лицата коишто работат надвор од претпријатието, меѓутоа припаѓаат на тоа претпријатие и се директно платени од него.

В.ІІІ-10. Промет

Вкупниот износ фактуриран од страна на претпријатието за патен транспорт за време на извештајниот период. Ова одговара на пазарната продажба на производи и услуги обезбедени за други лица. Во прометот спаѓаат и сите даноци и такси на производите и услугите фактурирани од страна на претпријатието, со исклучок на ДДВ фактуриран од страна на деловната единица преку нејзиниот клиент. Овде спаѓаат и сите останати промени што му се припишуваат на клиентот. Намалувањето на цените, попустите и вредноста на повторното пакување мора да се одземат, но не и попустите за готовинско плаќање.

Прометот не ја опфаќа продажбата на акциите. Оперативните дотации примени од јавните власти, исто така, не се вклучени.

В.ІІІ-11. Приходи

Износите, изразени во парични единици, коишто се внесуваат (евидентираат) во сметките како кредит на претпријатието за патен транспорт.

В.ІІІ-12. Вид на приходи

Главната категорија на приходите може да се набљудува како:

- Приходи од превоз

Во оваа категорија се вклучени приходите од превоз на патници и стоки.

- Сума обезбедена од државата или од друго јавно тело

Оваа категорија вклучува компензации и други видови финансиска помош.

- Други приходи

Оваа категорија ги вклучува приходите што не се поврзани директно со превозот на стоки како што се другите финансиски приходи.

В.ІІІ-13. Трошоци

Тоа е сума на расположливи приходи потрошени од страна на транспортните претпријатија, а во врска со услугите или за серија на услуги поврзани со превозните операции.

В.ІІІ-14. Видови трошоци

Главните категории на трошоци може да се разгледуваат како:

- Трошоци на вработените

Оваа категорија ги опфаќа платите на активниот персонал, пензиите и другите трошоци поврзани со социјалните давачки и др.

- Материјални и трошоци за услугите

Во оваа категорија влегуваат набавките на материјали и услуги од трети лица, а се исклучуваат трошоците за енергија.

- Трошоци за енергија
- Даноци
- Финансиски побарувања
- Други трошоци

Вклучени се средствата распределени за попусти или провизии.

V.III-15. Додадена вредност

Оваа категорија ја опфаќа бруто-вредноста на производот - услугите намалена за вредноста на меѓуфазната потрошувачка. Додадената вредност на сите транспортни претпријатија на ниво на земјата е еднаква на збирниот придонес во бруто-домашниот производ на економијата на земјата.

Се подразбира дека додадената вредност е изразена во пазарни цени.

V.III-16. Реални инвестиции

Тоа се издатоци (набавки и производи од сопствено производство) на транспортните претпријатија за набавка на нови и користени капитални производи (стоки) што се додаваат на нивните залихи на основни средства намалени за нето-вредноста на продадените слични половни и стари расходуванни средства.

Придонесот на сите транспортни претпријатија во вкупната сума на реални инвестиции на земјата е еднаков на нивните реални инвестиции намален за билансот меѓу набавките и продажбите на земјаштето.

V.III-17. Инвестициони трошоци во патната мрежа

Трошоци наменети за изградба на нови патишта и проширување на постоечките патишта, вклучувајќи ги и реконструкциите, реновирањата и поголемите главни поправки.

V.III-18. Инвестициони трошоци за моторни возила

Трошоци за набавка на моторни возила.

V.III-19. Трошоци за одржување на патишта

Трошоци што се прават за одржување на патиштата во возна состојба.

Тие ги вклучуваат трошоците за одржување на површинските делови на патиштата, крпење и тековни поправки (работа на груби работи на оштетените коловози и страничните делови).

V.III-20. Трошоци за одржување на патните возила

Трошоци што се прават за одржување на моторните возила во возна состојба.

V.IV. СООБРАЌАЈ

V.IV-01. Патен сообраќај

Секое движење на патно возило врз дадена патна мрежа.

Кога патното возило е превезувано со друго возило, се зема предвид само движењето на возилото што го врши транспортот (активното возило).

V.IV-02. Патен сообраќај на национална територија

Секое движење на национална територија на земјата, независно од земјата на регистрација на возилото се смета за сообраќај на национална територија (национален транспорт).

V.IV-03. Сообраќај на празни возила

Сите движења на возилата вклучувајќи ја бруто-тежината на сите делови, како што се контејнери и сл., еднаква на нула (без товар), како и возењата на автобусите, тролејбусите и др., без патници.

Кога товарно возило транспортира друга празна опрема како што се контејнери, палети и сл., тоа нема да се смета за празно возење.

V.IV-04. Градски сообраќај

Градски сообраќај што се врши по патишта во градско подрачје или по трамвајска линија.

Поминувањето по градските патишта, како дел од турата, не се смета за градски сообраќај.

V.IV-05. Поминат пат на патно возило

Тоа е движење на возило од одредено место на поаѓање до одредено место на застанување.

Патувањето може да се подели на етапи.

V.IV-06. Возило-километар

Тоа е мерка со која се изразува движењето на патното возило на растојание од еден километар.

Се зема предвид само вистински поминатото растојание. Тоа го вклучува движењето и на празното возило. Движењето на приколките и полуприколките, заедно со влечното возило (трактор), се смета како едно возило.

V.IV-07. Тон-километар

Тоа е мерка што го претставува движењето на еден тон расположлив капацитет на товарното возило што може да пружи услуги за еден километар растојание.

Тоа е вистински поминатото растојание.

V.IV-08. Седиштен километар

Тоа е мерка со која се изразува движењето на седиште или место за стоење (расположлив капацитет за понуда), на растојание од еден километар.

Тоа е вистински поминатото растојание.

V.IV-09. Влез на патно возило

Натоварено или празно моторно возило кое влегува во земјата по копнен пат.

Ако возилото влегува во земјата транспортирано со друг вид на транспорт, само активното возило (активниот вид) се смета дека влегло во земјата.

V.IV-10. Излез на возилото од земјата

Секое натоварено или празно моторно возило кое ја напушта земјата по пат.

Ако возилото ја напушта земјата со друг вид на транспорт, само активното возило се смета дека ја напуштило земјата.

V.IV-11. Транзит на патно возило

Секое натоварено или празно моторно возило кое влегува во земјата и ја напушта на различни точки, ја поминува целосно турата низ земјата и нема истовар или утовар во земјата.

Натовареното или растовареното возило на границата на земјата од или во друг вид на транспорт се вклучува во овој вид на транспорт.

V.V. ВЕЛИЧИНИ ВО ТРАНСПОРТ

V.V-01. Патен транспорт

Секое движење на стоки и патници со товарно или патничко возило низ дадена патна мрежа.

Кога едно возило се превезува со друго возило, се зема предвид само движењето на активното возило.

V.V-02. Национален патен транспорт

Патниот превоз помеѓу две места (место на утовар и место на качување на патниците и местото на истовар и слегување на патниците), лоцирани во иста земја, независно од земјата на регистрација на возилото. Може да биде вклучен и транзитот низ втората земја.

V.V-03. Каботажа во патниот транспорт

Национален превоз извршен со моторни возила регистрирани во друга земја.

V.V-04. Меѓународен патен транспорт

Патен превоз меѓу две места (место на утовар и место на качување на патниците и место на истовар и слегување на патниците) во две различни држави. Може да се вклучи и транзитот меѓу една или повеќе земји.

V.V-05. Патен транспорт -низ трети земји

Меѓународен патен превоз извршен со моторно патно возило регистрирано во трета земја.

Третата земја е земја различна од земјата на утовар и качување на патниците или земјата на истовар или слегување на патниците.

V.V-06. Транзит

Патен превоз низ земјата меѓу две места (место на утовар и место на качување на патниците и место на истовар или слегување на патниците, двете лоцирани во друга земја или во други земји каде што целата тура е извршена без растовар или симнување на патниците).

Вклучени се и патните моторни возила истоварени и утоварени на границата на земјата со друг вид на превоз.

V.V-07. Градски патен транспорт

Превоз реализиран низ градските патишта или трамвајската мрежа.

Само превозот, главно или единствено извршен низ градските патишта, се смета за превоз низ град.

V.V-08. Патник

Секое лице кое е превезено со патничко возило. Возачот на патничкото возило, исклучувајќи го такси-возачот, се брои како патник. Помошниот персонал во автобусите, тролејбусите или трамваите и на товарните возила, не се вклучува во бројот на патниците.

V.V-09. Патнички километар

Тоа е единица со која се изразува превозот на еден патник на растојание од еден километар.

Се зема предвид вистински поминатото растојание.

V.V-10. Цел на патувањето

Под овој поим се подразбира целта со која се презема едно патување како што е:

- работа или патување заради одење на училиште
- службени патувања
- одмор и туризам
- друго (пазареење, забава, посета на роднини)

V.V-11. Патник качен во возило

Патник кој се качува во возило за да биде превезен.

V.V-12. Патник симнат од возило

Патник кој е превезен и се симнува од возилото.

Трансферот од едно во друго возило се смета како симнување пред повторно качување.

V.V-13. Врски во патниот патнички превоз

Тоа е комбинација меѓу местото на качување и местото на слегување што е поврзано со различните шифри на населените места, а во согласност со Номенклатурата NUTS на EUROSTAT.

V.V-14. Место на качување на патниците

Местото каде што патникот влегува во превозното средство за да биде превезен.
Трансферот од едно возило во друго се следи како качување после слегување.

V.V-15. Место на слегување

Местото каде што патникот слегува од превозното средство откако е превезен.
Трансферот од едно возило во друго се смета како слегување пред повторно качување.

V.V-16. Стока превезена во патниот транспорт

Секоја стока што е превезена со товарно возило.
Ова ги вклучува сите пакети или опрема, како што се превозот на контејнери, палети и сл.

V.V-17. Тежина

Тежина на товарот што се зема предвид е бруто-бруто-тежина на стоките.
Тоа ја вклучува вкупната тежина на стоките, сите пакети и тежината на контејнерите. Кога тежината на амбалажата ќе се одбие од вкупната тежина останува бруто-тежината.

V.V-18. Тон километар во патниот транспорт

Единица мерка што претставува превоз на тон стоки на растојание од еден километар.
Тоа е растојанието што е навистина поминато.

V.V-19. Вид на стоката превезена во патниот транспорт

Видот на стоките превезени во патниот сообраќај, а според класификација на стоките NSTR (Стандардна класификација на стоките во статистиката на сообраќајот на EUROSTAT) или според CSTE - Класификација на стоките за статистика на сообраќајот во Европа UN/ECE.

V.V-20. Опасни стоки

Стоките според степенот на опасност се дефинирани според Меѓународната спогодба за превоз на опасни материји во патниот сообраќај (ADR).

V.V-21. Натоварени стоки

Натоварени стоки во товарно возило и испратени на пат.
Промената на влечното возило се посматра како утовар по растовар.

V.V-22. Растоварена стока

Растоварена стока по нејзиниот превоз на одредено растојание.

Промената на сопственикот или на влекачот ќе се смета како истовар пред повторен утовар.

V.V-23. Стоки што ја напуштаат земјата (освен стоките во транзит)

Стоки што се натоварени на товарно возило во земјата, ја напуштаат земјата со возилото и се истовараат во друга земја.

V.V-24. Стоки што се влезени во земјата (освен стоките во транзит)

Стоките што се товарени во товарно возило во друга земја, ја напуштаат таа земја, влегуваат во земјата со товарно возило и се истоварени во земјата.

V.V-25. Патен транзит

Тоа се стоките што влегуваат и излегуваат од земјата на место различно од местото на влез откако се превезени низ земјата со истото товарно моторно возило.

Претоварот од едно моторно товарно возило на друго или промената на влечното возило се смета како утовар пред истовар.

V.V-26. Врски во товарниот патен превоз

Комбинација на местото на утовар и местото на истовар на стоките превезени по пат, а во согласност со Номенклатурата NUTS (Номенклатура на територијални единици за статистички потреби на EUROSTAT).

V.V-27. Место на утовар

Како место на утовар се смета местото каде што стоката е натоварена или каде што се променил влекачот на товарното возило.

V.V-28. Место на истовар

Како место на истовар се смета местото каде што е истоварена стоката или, пак, каде што се променил влекачот на моторното возило.

V.VI. ПОТРОШУВАЧКА НА ЕНЕРГИЈА

V.VI-01. Потрошувачка на енергија во патниот транспорт

Тоа е сумата на енергија потрошена од страна на моторните возила.

Во оваа ставка се вклучува и енергијата потрошена од празните моторни возила, односно возилата што се возени без товар.

В.VI-02. Тон еквивалент на нафта (ТОЕ)

Тоа е единица за мерење на потрошувачката на енергијата каде што:
1ТОЕ = 0.041868ТЈ

Фактори за конверзија прифатени од Меѓународната агенција за енергија (IEA) за 1991 се:

- моторен бензин	1.070
- дизел за транспорт	1.035
- мазут	0.960
- течни нафтени гасови	1.130
- природен гас	0.917

Факторот за конверзија користен од IEA за енергија е: 1Twh = 0.086 Mtoe.

В.VI-03. Џули

Тоа е единица за мерење на потрошувачката на енергија:
1 TJ=10¹² J = 2.78 x10⁵ kWh),
1 TJ = 23.88459 ТОЕ

В.VI-04. Моторен бензин

Тоа е лесен јагленоводород за мотори со внатрешно согорување, исклучувајќи го горивото за авиони.

Моторниот бензин е дестилиран меѓу 35°C до 215°C и третиран по пат на рафинирање, каталитичко разбивање или мешање со ароматски дел, со цел да се достигне доволно висока октанска вредност (≥ 80 RON).

Калорична вредност : 44.8 TJ/1000t.

В.VI-05. Дизел за транспорт

Тоа е гориво - нафта добиена од најниската фракција при атмосферска дестилација на суровата нафта.

Во нафта и нафтени деривати се вклучени тешките плински горива што се добиваат со вакуумска редестилација на остатоци од атмосферската дестилација. Дизелите се дестилираат на температура меѓу 200°C и 380°C со 65% помал волумен при температура од 250°C, (тука се вклучени и загубите) и со 80% или повеќе при температура од 350°C. Точката на согорување е секогаш над 50°C, а масата е повисока од 0.81. Тешките горива добиени со мешање се групирани заедно во групата на нафтени гасови, меѓутоа нивната кинетичка вискоза не треба да ја преминува границата на 25 cST на 40°C.

Калорична вредност : 43.3 TJ/1000t.

В.VI-06. Течен нафтен гас (ТНГ)

Тоа се лесни хидројаглороди од парафинската серија што се добиваат исклучиво како дериват од дестилацијата на суровата нафта.

Овие гасови ги опфаќаат пропанот и бутанот или мешавина од овие два јаглороди. Тие може да се во течна состојба под притисок од 5 до 10 атмосфери. Во течна состојба и на температура од 38°C тие имаат релативен притисок што е помал или еднаков на 24.5 бари. Нивната специфична тежина варира меѓу 0.50 и 0.58.

V.VI-07. Течен природен гас (ТПГ)

Тоа се течни јаглеводороди произведени со пречистување и стабилизација на природни гасови. Нивните карактеристики се различни од оние на етанот, бутанот и пропанот, како и од тешките масла. Природните течни гасови се добиени со дестилација на суровите масла помешани со производи од рафинирањето на нафтата или се користат директно во зависност од нивните карактеристики.

V.VI-08. Електрична енергија

Тоа е енергијата произведена во хидроелектрани, геотермална или нуклеарна енергија, исклучувајќи ја енергијата произведена во пумпни станици мерени со калоричната вредност на електричната енергија (3.6 TJ/GWh).

Пумпните станици се со резервоари што се полнат со користење на пумпи.

V.VII. НЕСРЕЌИ ВО ПАТНИОТ СООБРАЌАЈ

V.VII-01. Сообраќајна несреќа

Секоја сообраќајна несреќа која вклучува најмалку едно возило во движење на јавен или приватен пат за кој во јавноста има увид и во кој како резултат има најмалку една повредена или загината личност.

Вклучени се: судари помеѓу патни возила, помеѓу патни возила и пешаци, помеѓу патнички возила и животни или фиксирани пречки. Вклучени се судари помеѓу патнички и железнички возила. Сударите помеѓу повеќе возила се вбројуваат само ако се докаже дека сударите се направени во многу краток интервал. Тука не се вклучени несреќите ако има само материјална штета.

V.VII-02. Фатална несреќа

Секоја сообраќајна несреќа во која како резултат има загинато лице.

V.VII-03. Несреќа без трагични последици

Секоја повреда поинаква од фаталната несреќа.

V.VII-04. Несреќен случај

Секое загинато или повредено лице како резултат на сообраќајна несреќа.

V.VII-05. Загинато лице

Загинато лице е лицето кое починало на местото на незгодата или 30 дена по несреќата.

За земји кои не ја применуваат оваа дефиниција, коефициентите на конверзија се проценети така што се компарираат врз основа на дефиницијата за 30 дена:

Франција 1.057, Италија 1.03, Латвија 1.08, Португалија 1.3, Турција 1.3.

V.VII-06. Повредено лице

Секое лице кое не е загинато, но кое претрпело каква било повреда како резултат на сообраќајна незгода и има потреба од медицински третман.

V.VII-07. Тешко повредено лице

Секое повредено лице кое е хоспитализирано во период повеќе од 24 часа.

V.VII-08. Лесно повредено лице

Секое повредено лице не вклучувајќи ги лицата со сериозни повреди.

V.VII-09. Возач (вклучен во сообраќајна несреќа)

Возач е секое лице вклучено во несреќата кое возело патничко возило за време на несреќата.

V.VII-10. Патник (вклучен во сообраќајната несреќа)

Секое лице вклучено во сообраќајната несреќа, освен возачот, кое е во или на патничкото возило или е во процес на влегување или излегување од патничкото возило.

V.VII-11. Пешак (вклучен во сообраќајната несреќа)

Секое лице вклучено во сообраќајната несреќа, освен патникот или возачот, се дефинира како пешак.

Тука се вклучени лицата кои туркаат или влечат детски колички, или инвалидски колички, или други мали возила без мотор. Исто така, вклучени се и лицата кои возат велосипед, мопед, ролери, скеитборд и други реквизити.

V.VII-12. Несреќа помеѓу патничко возило и пешак

Секоја сообраќајна несреќа која вклучува едно или повеќе патнички возила или еден или повеќе пешаци.

Вклучени се несреќите независно дали пешаците се вклучени во првата или во последната фаза на несреќата, или пешаците се повредени или загинати на или надвор од патот.

V.VII-13. Несреќа на поединечно возило

Секоја несреќа во која е вклучено едно патничко возило.

Вклучени се несреќите на возила кои се обидуваат да избегнат или излетуваат од патиштата или несреќи предизвикани од судар со пречки или животни на патот. Не се вклучени судари со пешаци и паркирани возила.

V.VII-14. Несреќи помеѓу повеќе патни возила

Секоја сообраќајна несреќа која вклучува две или повеќе патнички возила.

Следните видови несреќи во кои се вклучени две или повеќе возила се:

а) Судари со задниот дел - судар со друго возило кое користи иста лента и се движи во ист правец, во бавен или привремен застој.

Вклучени се сударите со возила кои се движат, исклучени се сударите со паркирани возила.

б) Директен судар - судар со друго возило кое користи иста лента и се движи во спротивна насока или привремено застануваат заради сообраќајни услови.

Вклучени се сударите со возила кои се движат во бавен или привремен застој, исклучени се сударите со паркирани возила.

в) Судар на раскрсница или кривина - судар со друго возило кое се движи по странична лента на раскрсницата, заради излегување од или влегување во лента, пат, имот.

Исклучени се сударите со возила во застој и кои чекаат да свртат и кои би требало да бидат класифицирани под а или б.

г) Други судари, вклучувајќи судари со паркирани возила - судар кога се вози паралелно, при претекнување или кога се менуваат лентите, или судар со возило кое е паркирано или сопнено или е на работ од патот, на обележани паркинг места, пешачки патеки или паркиралишта.

Вклучени се сите судари кои не се покриени во а, б, в.

V.VII-15. Несреќи предизвикани од возачи кои се под влијание на алкохол, дрога

Секоја сообраќајна незгода каде што најмалку еден возач е под влијание на алкохол, дрога и има ослабнати возачки способности, според националните регулативи.

V.VII-16. Делница во изградба

Делница во изградба каде што влезот и излезот се обележани со соодветни сообраќајни знаци.

V.VII-17. Надворешни делници

Секоја делница каде што влезот и излезот се обележани со соодветни сообраќајни знаци.

Вклучени се: автопатишта, доколку не се поинаку определени.

V.VII-18. Дневна светлина

Според извештаите од полицијата или од други одговорни органи.

V.VII-19. Ноќна светлина

Според извештаите од полицијата или од други одговорни органи.

V.VII-20. Самрак (или непознато)

Оваа категорија ги покрива случаите каде што дневната светлина е многу слаба или каде што нема информација за светлината.

V.VII-21. Сув коловоз

Кога патот не е покриен со вода, снег, мраз или други супстанции.

V.VII-22. Друг вид на коловоз

Секој друг вид на коловоз кој не е сув коловоз.

Ц. ВНАТРЕШЕН ВОДЕН ТРАНСПОРТ (IWT)

Ц.1. Инфраструктура

Ц.1-01. Водни патишта

Река, канал, езеро или друго водно пространство или тек кои заради своите природни или вештачко создадени одлики се погодни за пловидба.

Исто така, вклучени се и водните патишта од морски карактер кои одговараат за пловидба на прекуморските бродови. За водни патишта се сметаат и речните естуари, за граница се смета најблиската точка до морето каде што ширината на реката е помала од 3 км кај плитките води и помалку од 5 км кај длабоките води.

Ц.1-02. Внатрешен пловен транспорт

Воден тек што не е дел од морската површина по кој можат да пловат без проблеми нормално натоварени бродови чии носечки капацитети не се помали од 50 тони. Ова важи и за пловните реки и езера како и за пловните канали.

Должината на реките и каналите се мери во среден канал. Должината на езерата и лагуните се мери по најкратката пловна линија меѓу двете најоддалечени точки од каде што почнуваат или завршуваат транспортните операции. Водниот пат кој формира заедничка граница меѓу две држави подеднакво им припаѓа и на двете.

Ц.1-03. Категории на внатрешните пловни водени патишта

Овие категории се дефинирани со референци на интернационалните системи за класификација како што се оние дефинирани од страна на Економската комисија за Европа при Организацијата на обединетите нации или од страна на Европската конференција на министрите за транспорт.

Ц.1-04. Пловна река

Природен воден пат отворен за пловење независно дали претходно бил адаптиран за таа намена.

Ц.1-05. Пловно езеро

Природна површина на вода отворена за пловење.

Вклучени се и лагуните.

Ц.1-06. Пловен канал

Воден пат првенствено изграден и наменет за пловење.

Ц.1-07. Пловна водна сообраќајна мрежа во внатрешноста на една копнена територија

Сите пловни патишта во внатрешноста на една копнена територија отворени за јавна пловидба.

Ц.I-08. Пловна водна сообраќајна мрежа во внатрешноста на една копнена територија што регуларно се користи за транспорт

Водни патишта по кои секоја година се извршува одреден транспорт; обемот на транспортот што се мери во тон-километар за километар од водната површина се одредува од страна на надлежните власти според условите на водната сообраќајна мрежа во дадената држава.

Ц.II. ТРАНСПОРТНА ОПРЕМА (ПЛОВНО ТЕЛО)

Ц.II-01. IWT пловно тело

Пловно средство наменето за транспорт на стока или јавен транспорт на патници по пловната водна сообраќајна мрежа во внатрешноста на дадена територија.

Исто така, вклучени се и пловните тела кои се поправаат. Пловните тела кои одговараат на потребите за пловење во внатрешноста на дадена територија, меѓутоа кои во исто време имаат дозвола да бидат користени за морска пловидба, исто така се вклучени. Од оваа категорија се исклучени пристанишните бродови, пристанишните баржи и реморкери, багери, риболовни чамци, пловила што изведуваат хидраулични работи и пловила што се користат исклучиво како магацини, пловила за живеење (куќа на вода) како и пловила за одмор и забава.

Ц.II- 02. Национално IWT пловно тело

IWT пловно тело кое е регистрирано на одреден датум во дадена земја.

Ц.II- 03. Странско IWT пловно тело

IWT пловно тело кое е регистрирано во земја што не е иста со дадената.

Ц.II- 04. IWT товарно пловно тело

Пловно тело со носечки капацитет што не е помал од 20 тони, предвидено за транспорт на товар по пловни водни патишта во внатрешноста на територијата на дадена земја.

Ц.II- 05. IWT пловно тело за патници

Пловно тело исклучиво или примарно наменето за јавен превоз на патници по пловни водни патишта во внатрешноста на копнената територија на дадена држава.

Ц.II- 06. Флота што се движи по водните патишта во внатрешноста на територијата на дадена земја

Бројот на IWT пловни тела регистрирани на одреден датум во дадената земја и имаат дозвола за употреба во внатрешниот воден сообраќај за јавна пловидба.

Промените во флотата се однесуваат на промените, во целост или на видот на пловните тела, во внатрешната водна флота на дадената земја, како резултат на нови конструкции, модернизација на видот или капацитетот, набавени или продадени, склопени, хаварисани, или од трансфер во/од пловниот регистар.

Ц.ИИ- 07. Баржа што се движи на сопствен погон

IWT товарно пловно тело што се движи на сопствен механички погон.

Баржите што се влечат или туркаат, како и комбинацијата меѓу нив, што имаат дополнителен мотор, можат да бидат земени предвид како влечни баржи, туркани баржи или влечни-туркани баржи во зависност од случаите. Фактот што баржата на сопствен погон може да биде употребена за влечење, не ја менува нејзината природа.

Ц.ИИ- 08. Баржа танкер што се движи на сопствен погон

Баржа на сопствен погон што е наменета за поголем транспорт на течности или гасови.

Танкерите за транспорт за поголеми количества на стоки како што се цемент, брашно, гипс итн. се исклучени и тие треба да се сметаат за баржи на сопствен погон.

Ц.ИИ- 09. Баржа - туркач на сопствен погон

Баржа на сопствен погон направена или адаптирана да ги придвижува баржите што се туркаат или туркаат и влечат.

Ц.ИИ- 10. Баржа - туркач танкер на сопствен погон

Баржа -туркач на сопствен погон за транспорт на поголеми количества на течности или гасови.

Танкерите за транспорт на поголеми количества стоки како што се цемент, брашно, гипс итн. се исклучени и тие треба да се сметаат за баржи - туркачи на сопствен погон.

Ц.ИИ- 11. Пловно тело на сопствен погон наменето за речна пловидба

IWT товарно пловно тело што има носечки капацитет од најмалку 20 тони, исто така, дизајнирано и за морски транспорт на стоки, обезбедено со сопствен движечки погон кој развива најмалку 37 kW.

Ц.ИИ- 12. Баржа без сопствен погон

IWT товарно пловно тело наменето да биде влечено бидејќи нема сопствен механички систем за движење.

Фактот што баржата може да има дополнителен мотор не ја менува нејзината природа.

Ц.ИИ- 13. Баржа танкер без сопствен погон

Баржа без сопствен погон што се користи за транспорт на поголемо количество течности или гасови.

Танкерите за транспорт на поголеми количества на стоки како што се цемент, брашно, гипс итн. се исклучени и тие треба да се сметаат за баржи што немаат сопствен погон.

Ц.ИИ- 14. Баржа без сопствен погон

IWT товарно пловно тело што е наменето да биде туркано и нема сопствен механички погон.

Фактот што баржата може да има дополнителен мотор не ја менува нејзината природа.

Ц.ИИ- 15. Баржа танкер без сопствен погон

Баржа што е туркана и е наменета за транспорт на поголеми количества.

Танкерите за транспорт на поголеми количества на стоки како што се цемент, брашно, гипс итн.се исклучени и тие треба да се сметаат за баржи што се туркани.

Ц.ИИ- 16. Баржа без сопствен погон (туркана и влечена)

IWT пловно тело што е наменето за да биде и туркано и влечено и нема сопствен механички погон.

Фактот што баржата може да има дополнителен мотор не ја менува нејзината природа.

Ц.ИИ- 17. Баржа без сопствен погон (туркана и влечена)

Баржа што може да биде и туркана и влечена за транспорт на поголемо количество на течности или гасови.

Танкерите за транспорт на поголеми количества на стоки како што се цемент, брашно, гипс итн. се исклучени и тие треба да се сметаат за баржи што можат да бидат и туркани и влечени.

Ц.ИИ- 18. Реморкери

Пловно тело на сопствен погон што може да развие не помалку од 37 kW, наменето за влечење на баржи без сопствен погон, баржи што можат да бидат и влечени и туркани и сплавови, но не и да се користи за транспорт на стоки.

Пристанишните и морските реморкери се исклучени.

Ц.ИИ- 19. Пловно тело-туркач

Пловно тело на сопствен погон што може да развива не помалку од 37 kW и е наменето или адаптирано за туркање на баржите што се туркаат или што се туркаат и влечат, но не и за транспорт на стоки.

Пристанишните туркачи се исклучени.

Ц.ИИ- 20. Реморкер - туркач

Пловно тело на сопствен погон што може да развива не помалку од 37 kW и е наменето или адаптирано за влечење на баржите без сопствен погон, баржите што можат да бидат и туркани и влечени и сплавовите, како и за туркање на баржите што можат да бидат туркани и баржите што можат да бидат туркани и влечени, но не и за транспорт на стоки.

Ц.ИИ- 21. Капацитет на носивост

Максимална дозволена тежина на стоки, изразена во тони, што може да ја носи едно пловно тело во согласност со пропишаните документи.

Ц.ИИ- 22. Капацитет на IWT пловно тело за патници

Максимален дозволен број на патници кои можат да бидат сместени на едно пловно тело во согласност со пропишаните документи.

Ц.ИИ- 23. Моќ (kW)

Механичка сила што е произведена од инсталација на пловното тело.

Оваа моќ треба да биде мерена во ефективни киловати (силата што му се испраќа на моторот): $1kW = 1.36 h.p$; $1 h.p = 0.735 kW$

Ц.ИИ- 24. Година на производство на пловното тело

Година на оригиналната конструкција на пловното тело.

Ц.ИИИ. ПРЕТПРИЈАТИЈА, ЕКОНОМСКО РАБОТЕЊЕ И ВРАБОТЕНОСТ

Ц.ИИИ- 01. Транспорт што се изнајмува или се нуди како компензација

Профитен транспорт на луѓе и стоки како услуга на трети страни.

Ц.ИИИ- 02. Транспорт за сопствена сметка

Транспорт што не е за изнајмување или не се нуди како компензација.

Ц.ИИИ- 03. Претпријатие

Институционална единица или најмала комбинација на повеќе институционални единици која директно или индиректно ги контролира сите потребни функции за извршување на нејзините производни активности⁴.

Ц.ИИИ- 04. IWT претпријатие

Претпријатие кое на едно или повеќе места изведува активности во врска со давање услуги во внатрешниот пловен сообраќај на територијата на дадена земја при што се користат пловни тела наменети за изведување на сообраќајот. Неговите главни активности, според дадената вредност, опфаќаат транспорт во внатрешниот пловен сообраќај.

Според класификацијата на тие активности, постојат следниве класи:

1) ISIC/Rev.3⁵: Класа 6120 - Внатрешен воден транспорт

2) NACE/Rev.1⁶: Класа 61.20 - Флувијален транспорт

Опфатени се дури и оние претпријатија без платени работници. Треба да бидат вклучени само оние единици кои всушност извршуваат одредени активности во даден период. Оние кои во моментот на активностите не се вклучени или сè уште не почнале никаква активност, се исклучени.

4) ISIC/Rev.3 - International Standard Industrial Classification of All Activities, Statistical Papers, Series M, No.4 Rev:3, United Nations, 1990

5) ISIC/Rev.3 - International Standard Industrial Classification of All Activities, Statistical Papers, Series M, No.4 Rev:3, United Nations, 1990

6) NACE/Rev.1 - Statistical Classification of Economic Activities in the European Communities, Official Journal, No. L83.3 April, 1993

Ц.III- 05. IWT јавно претпријатие

IWT јавно претпријатие кое е главно во сопственост (повеќе од 50% од вкупниот капитал) на државата или на јавните власти и нивните претпријатија.

Ц.III- 06. Вработени

Просечниот број на лица кои работат во даден период во IWT претпријатие (бројот зависи од сопствениците, партнерите кои постојано работат во претпријатието, како и неплатените членови на фамилијата), како и лицата кои работат надвор од претпријатието, меѓутоа тие му припаѓаат и се платени од страна на претпријатието.

Ц.III- 07. Промет

Вкупната сума што е пријавена од страна на IWT претпријатието за одреден временски период. Таа кореспондира со пазарните продажби на стоки или услуги обезбедени за трети страни. Прометот ги вклучува сите обврски и даноци на стоки и средства пријавени од страна на претпријатието со исклучок на ДДВ пријавен од страна на единицата ви-за-ви нејзините корисници. Прометот, исто така, ги вклучува и даноците кон муштериите. Намалувањата на цените, распродажбите, како и вредноста на вратената амбалажа, треба да бидат одбиени, но не и попустот во готови пари.

Прометот ги исклучува продажбите на фиксните средства.

Оперативните дотации примени од јавните власти, исто така, не се вклучени.

Ц.III- 08. Приходи

Суми изразени во парични единици што влегле во сметките како кредит даден на IWT претпријатието.

Ц.III- 09. Видови на приходи

За главни видови на приходи се сметаат

-Приходи од транспортни операции

Во оваа категорија влегуваат приходите од транспорт на стоки и патници

-Сумите добиени од државата или од други јавни тела

Во оваа категорија влегуваат сметките за компензации и останатите субвенции

Ц.III- 10. Трошоци

Потрошени суми од извори што му припаѓаат на IWT претпријатието и се врзани за различни операции и услуги или со серија на операции и услуги.

Ц.III- 11. Видови трошоци

Како главни видови на трошоци се земаат следниве:

-Трошоци за вработените

Во неа се вклучени надниците и платите на вработените, пензиите, различните социјални давачки, итн.

-Материјални трошоци и трошоци за услуга

Тука се вклучени сметките за материјали и услуги што ги обезбедува трета страна, при што се исклучени трошоците за потрошената енергија.

- Трошоци за потрошена енергија

- Даноци

- Финансиски побарувања

- Останати трошоци

Тука се вклучени сумите што се додаваат при евентуален пад на вредноста на стоката, провизии и др.

Ц.III- 12. Додадена вредност

Бруто-доходот на претпријатието за воден транспорт без вредноста на неговата средна меѓуфазна потрошувачка. Додадената вредност на домашното производство на сите претпријатија за патен превоз во една земја е еднаква на нивното учество во БДП на дадената земја.

Додадената вредност се искажува по пазарни цени.

Ц.III- 13. Материјални инвестиции

Почетните трошоци (набавки и производство за свои потреби на претпријатието за патен транспорт) заедно со новите и веќе искористените капитални добра (објекти) на неговите акции на активата од фиксниот капитал без неговите нето-продажби на веќе искористени или оштетени стоки.

Учеството на сите ИWT претпријатија во формирањето на бруто-фиксниот капитал на државата е еднакво на вкупната сума на нивните материјални инвестиции намалено за разликата меѓу купувањето и продавањето на земјиште.

Ц.III- 14. Трошоци за инвестирање во инфраструктурата

Трошоци за нови конструкции и продолжување на постоечката инфраструктура, вклучувајќи реконструкции, обновувања и поголеми поправки.

Вклучени се и трошоците за брани.

Ц.III- 15. Трошоци за инвестирање во пловни тела

Трошоци за набавка на пловни тела.

Ц.III- 16. Трошоци за одржување на инфраструктурата

Трошоци за одржување на инфраструктурата во добра состојба.

Ц.III.17. Трошоци за одржување на пловните тела

Трошоци за одржувања на пловните тела во добра состојба.

Ц.IV. СООБРАЌАЈ

Ц.IV-01. Внатрешен воден сообраќај

Секое движење на IWT пловно тело по дадена водна сообраќајна мрежа.

Кога едно пловно тело се носи со друго возило, се зема предвид само движењето на активното возило.

Ц.IV-02. Внатрешен воден сообраќај на националната територија

Секое движење на IWT пловно тело во внатрешноста на една национална територија, независно од тоа каде е извршена регистрацијата на пловното тело.

Ц.IV-03. Внатрешен воден сообраќај на ненатоварени пловни тела

Секое движење на IWT товарно пловно тело чија бруто-бруто-тежина на стоката што се превезува, заедно со тежината на опремата (контејнери, подвижни преносни тела и полици) е нула; како и секое движење на IWT патничко пловно тело без патници.

Движењето на IWT пловно тело кое носи само празна опрема (контејнери, подвижни преносни тела и полици) не се смета за празно патување.

Ц.IV-04. Патување во внатрешниот воден сообраќај

Движење на IWT пловно тело од конкретно место на тргнување до конкретно место на пристигнување.

Патувањето може да биде поделено во помали секции или фази.

Ц.IV-05. Пловен-километар

Мерна единица која го претставува движењето на едно IWT пловно тело во должина од еден километар.

Растојанието што треба да се земе предвид е само изминатото растојание. Во него се вклучуваат и движењата на празни IWT пловни тела во конвој (секоја единица се смета за засебно пловно тело).

Ц.IV-06. Конвој во внатрешниот воден сообраќај

Едно или неколку IWT пловни тела што не работат на сопствен погон и што се влечени или туркани од едно или повеќе IWT пловни тела што работат на сопствен погон.

Ц.IV-07. Возен - километар

Единица за мерење на сообраќај што го претставува движењето на едно IWT пловно тело или конвој на еден километар.

Растојанието што треба да се зема предвид е само изминатото растојание. Во него се вклучуваат и движењата на празни IWT пловни тела во конвој (секоја единица се смета за засебно пловно тело).

Ц.IV-08. Тон - километар(понуден)

Единица за мерење што го претставува движењето на еден тон што се превезува со IWT товарно пловно тело на растојание од еден километар.

Растојанието што треба да се зема предвид е само изминатото растојание.

Ц.IV-09. Седиштен- километар(понуден)

Единица за мерење што го претставува движењето на местото за седење што се наоѓа на IWT пловното тело на растојание од еден километар.

Растојанието што треба да се зема предвид е само изминатото растојание.

Ц.IV-10. Влез на IWT пловно тело

Секое празно или натоварено IWT пловно тело што влегува во една држава движејќи се по воден пат.

Ако IWT пловното тело влегува во една држава користејќи друго транспортно средство, се смета дека само активното средство за превоз влегло во државата.

Ц.IV-11. Излез на IWT пловно тело

Секое празно или натоварено IWT пловно тело што напушта одредена држава и притоа се движи по воден пат.

Ако IWT пловното тело излегува од една држава со помош на друго средство, се смета дека само активното средство за превоз излегло од државата.

Ц.IV-12. Транзит на IWT пловно тело

Секое празно или натоварено IWT пловно тело кое во една држава влегува и излегува на различни точки, независно што се користело за негов превоз и кое за време на целото патување низ дадената земја не е пресметано од возилото што го превезува.

Вклучени се и IWT пловните тела што се качени или симнати на државната граница на/ или од друго средство за транспорт.

Ц.V. ВЕЛИЧИНИ ВО ТРАНСПОРТ

Ц.V-01. Внатрешен воден транспорт (IWT)

Секое движење на стока и/или патници со помошна IWT пловно тело во дадена внатрешна водена сообраќајна мрежа.

Кога едно IWT пловно тело се носи на друго IWT пловно тело, се зема предвид само движењето на активното возило.

Ц.V-02. Национален внатрешен воден транспорт

Транспортот извршен помеѓу две места (местото на товарање/качување и местото на растоварање/симнување) што се лоцирани во иста држава, независно каде е извршена регистрацијата на IWT возилото. Во него влегува и транзитниот транспорт низ втора земја.

Ц.V-03. Каботажен внатрешен воден транспорт

Национален внатрешен воден транспорт изведен со IWT пловно тело што е регистрирано во друга држава.

Ц.V-04. Меѓународен внатрешен воден транспорт

Транспортот извршен меѓу две места (местото на товарање/качување и местото на растоварање/симнување) што се лоцирани во две различни држави. Во него влегува и транзитниот транспорт низ една или повеќе дополнителни земји.

Ц.V-05. Вкрстен внатрешен воден транспорт

Меѓународен IWT што се изведува со помош на IWT пловно тело регистрирано во трета земја.

Под трета земја се подразбира секоја земја освен онаа каде што е извршено товарењето/качувањето и онаа каде што е извршено растоварањето/симнувањето.

Ц.V-06. Внатрешен воден транзит

IWT низ земја меѓу две места (меѓу местото каде што е извршено товарењето/качувањето и онаа каде што е извршено растоварањето/симнувањето), лоцирани во една или две земји, при што целото патување се врши со IWT пловно тело, а притоа нема никакво товарање или растоварање во земјата низ која се врши транспортот.

Тоа ги вклучува и IWT пловните тела што се натоварени или растоварени на границата на таа држава од или на друго транспортно средство.

Ц.V-07. Градски внатрешен воден транспорт

Транспортот што се одвива преку воден пат во границите на урбана средина.

За градски внатрешен воден транспорт се смета само оној што главно или единствено се одвива во границите на урбаната средина.

Ц.V-08. Внатрешниот воден транспорт на патници

Секое лице кое патува со помошна IWT пловно тело. Лицата кои се вработени на IWT пловните тела не се сметаат за патници.

Ц.V-09. Внатрешниот воден патнички-километар

Единица мерка што го претставува транспортот на лице во внатрешниот воден сообраќај во должина од еден километар.

Се зема предвид само она растојание што патникот навистина го поминал.

Ц.V-10. Цел на патување на патниците во внатрешниот воден транспорт

Причини заради кои се презема одредено патување:

- работа и образование
- работа
- одење на одмор
- друго (купување, забава, фамилија)

Ц.V-11. Качување на патник

Патник кој се качува во IWT пловно тело со цел да биде превезен.

Трансферот од едно пловно тело во друго се смета за качување после симнување.

Ц.V-12. Симнување на патник

Патник кој се симнува од IWT пловно тело откако е превезен со него.

Трансферот од едно IWT пловно тело во друго се смета за симнување пред повторно качување.

Ц.V-13. Транспортна врска за патници во внатрешниот воден транспорт

Комбинација од местото од кое патниците треба да бидат превезени до местото на кое треба да стигнат со IWT пловно тело, независно од возниот ред што притоа се користи.

Местата се дефинирани со помош на меѓународни системи за класификација, како на пример: NUTS (Номенклатура на територијалните единици за статистика-EUROSTAT).

Ц.V-14. Место на качување

Се зема предвид само местото каде што патникот влегол во IWT пловното тело со кое треба да биде превезен.

Трансферот од едно патно возило во друго се смета за качување после симнување.

Ц.V-15. Место на симнување

Се зема предвид само местото каде што патникот се симнува од IWT пловното тело што го превезувало.

Трансферот од едно IWT патно возило во друго се смета за качување после симнување.

Ц.V-16. Стоки што се превезуваат во внатрешниот воден транспорт

Секоја стока што се превезува со IWT товарно пловно тело за превоз на стока.

Овде се вклучени пакувањето и потребната опрема за превоз (контејнери, подвижни преносни тела и полици).

Ц.V-17. Тежина

Под тежина се подразбира бруто- бруто тежината на стоката

Во ова влегува вкупната тежина на стоката заедно со целата амбалажа и нето-тежината на контејнерот, подвижното преносно тело или полиците на кои е наредена одредената стока. Ако се исклучи нето-тежината на контејнерот, тогаш станува збор само за бруто-тежина.

Ц.V-18. Тон-километар во внатрешниот воден транспорт

Единица за мерење на транспорт на стока што претставува внатрешен воден транспорт на еден тон во должина од еден километар.

Се зема предвид само растојанието што е навистина поминато.

Ц.V-19. Видови на стока кои се транспортираат во внатрешниот воден транспорт

Категориите на стоки што се превезуваат по пат се оние дефинирани од страна на Номенклатурата NST/R (Стандардна номенклатура на стоки за транспортна статистика / ревидирана - EUROSTAT) или Номенклатурата CSTE (Класификација на артикли за транспортна статистика во Европа-UN/ECE.)

Ц.V-20. Опасни стоки

Во категоријата на опасни стоки што се превезуваат во внатрешен воден сообраќај спаѓаат оние дефинирани со Европскиот договор за меѓународен превоз на опасни стоки во внатрешниот воден сообраќај (ADN).

Ц.V-21. Натоварени стоки

Стока поставена на IWT пловно тело што се превезува во внатрешниот воден сообраќај.

Преместување на стоката од IWT пловното тело во друго се смета за товарање после растоварање.

Ц.V-22. Растоварени стоки

Стоки растоварени од IWT пловно тело откако се превезени преку внатрешен воден сообраќај.

Преместувањето на стоката од IWT пловно тело во друго се смета за товарање после растоварање.

Ц.V-23. Стоки што излегле од земјата преку внатрешен воден транспорт (освен стоки во транзит во внатрешен воден транспорт)

Стоки што биле натоварени на IWT пловно тело во земјата, ја напуштиле земјата и се растоварени во друга држава.

Ц.V-24. Стоки што влегле во земјата преку внатрешен воден транспорт (освен стоки во транзит во внатрешен воден транспорт)

Стоки што биле натоварени на IWT пловно тело во земјата, ја напуштиле земјата и влегле во земјата каде што се растоварени.

Ц.V-25. Стока во транзит во внатрешниот воден транспорт

Стоките што влегле во земјата преку внатрешен воден сообраќај и излегле од земјата преку внатрешен воден сообраќај на место што е различно од местото на влегување, откако биле пренесени преку земјата со исто патно моторно возило.

Префрлувањето на стоките од едно IWT пловно тело во друго се смета за истоварање пред товарање.

Ц.V-26. IWT врска за стоки

Комбинација на местото на товарање и местото на истоварање на стоките транспортирани преку внатрешен воден сообраќај, независно од возниот ред.

Местата се дефинирани со помош на меѓународни системи за класификација како, на пример, NUTS (Номенклатура на територијални единици за статистика-EUROSTAT).

Ц.V-27. Место на товарање

Како место за товарање се смета местото каде што стоките се товарат на IWT товарно пловно тело или каде што се сменети реморкерот и реморкерот - туркач.

Ц.V-28. Место на растоварање

Како место на растоварање се смета местото каде што стоките се растоварени од IWT товарно пловно тело или каде што се сменети реморкерот и реморкерот - туркач.

Ц.VI. ПОТРОШУВАЧКА НА ЕНЕРГИЈА

Ц.VI-01. Потрошувачка на енергија при IWT

Вкупната енергија што е потрошена од страна на IWT пловното тело.

Тоа ја вклучува вкупната енергија што ја трошат ненатоварените IWT пловни тела.

Ц.VI-02. Тон еквивалент на нафта (ТОЕ)

Единица мерка за мерење на потрошувачката за електрична енергија:

1ТОЕ = 0.041868 TJ.

Фактори на конверзија што се прифатени од Меѓународната агенција за енергија (IEA) за 1991 се:

- моторен бензин 1.070
- дизел за транспорт 1.035
- мазут 0.960
- течен нафтен гас 1.130
- природен гас 0.917

Факторот на конверзија на електричната енергија што го користи IEA е: 1.TWh = 0.086 Mtoe.

Ц.VI-03. Цул

Единица за мерење на потрошувачката енергија

1 TJ = 10^{12} J = 2.78×10^5 kWh

1 TJ = 23.88459 TOE

Ц.VI-04. Моторен бензин

Лесно јаглеводородно масло што се употребува кај моторите со внатрешно согорување, освен кај авионските мотори.

Моторниот бензин се дестилира на температура меѓу 35°C и 250°C, а потоа се третира со реформирање, каталитичко одделување или со мешање на ароматични фракции со цел да се добие доволно висок октански број (≥ 80 RON).

Калорична вредност :44.8 TJ/1000t.

Ц.VI-05. Дизел за транспорт

Нафтен производ добиен од најниската фракција при атмосферска дестилација на суровата нафта.

Во нафта и нафтени деривати се вклучени тешките плински горива што се добиваат со вакуумска редестилација на остатоци од атмосферската дестилација. Дизелите се дестилираат на температура меѓу 200°C и 380°C со 65% помал волумен при температура од 250°C, (тука се вклучени и загубите) и со 80% или повеќе при температура од 350°C. Точката на согорување е секогаш над 50°C, а масата е повисока од 0.81.Тешките горива добиени со мешање се групирани заедно во групата на нафтени гасови, меѓутоа нивната кинетичка вискоза не треба да ја преминува границата на 25 cST на 40°C.

Калорична вредност: 43.3TJ/1000t.

Д. НАФТОВОДЕН ТРАНСПОРТ

Д.III. ИНФРАСТРУКТУРА / ТРАНСПОРТНА ОПРЕМА

Д.III-01. Нафтовод

Поврзани цевки низ кои, по натовувањето, се движат природни или рафинирани продукти на петролеум.

Овде се вклучуваат и сите дополнителни цевки што го поврзуваат нафтоводот со морските нафтени платформи. Исклучени се нафтоводите чија вкупна должина е помала од 50 км или чијшто внатрешен дијаметар е помал од 15 см. Во оваа категорија не влегуваат ни нафтоводите што се користат во воени цели или се лоцирани во границите на некоја индустриска единица, како и оние што се поставени на отворено море. Меѓународните нафтоводи чија вкупна должина е 50 км или повеќе се вклучени дури и кога секциите во земјите одделно се помали од 50 км. Кај нафтоводите што се составени од две или повеќе паралелни линии, должината се смета двојно или повеќе, во зависност од бројот на линиите.

Само единиците што преземаат активности од овој тип треба да се земаат предвид.

Единиците што не се користат се исклучени.

Д.ІІ-02. Нафтоводна мрежа

Сите нафтоводи на дадена територија.

Во територијата се вклучуваат и концесионалните морски површини од каде што се вади нафта.

Д.ІІ-03. Носечки капацитет на нафтоводот

Максималните тони на продукти кои можат да се пренесат по нафтовод за време на дадениот период.

Носечкиот капацитет на еден нафтовод всушност се мери во илјадници барели на ден. При конвертирањето на барелите во тони се земаат следните конверзиони фактори за природно гориво: 1 тон = 7.55 барели (постои мала варијација во зависност од тоа какво природно гориво се транспортира). За петролеумот, конверзиониот фактор изнесува: 1 тон = 7.5 барели.

Д.ІІІ. ПРЕТПРИЈАТИЈА, ЕКОНОМСКО РАБОТЕЊЕ И ВРАБОТЕНОСТ

Д.ІІІ-01. Претпријатие

Институционална единица или најмала комбинација од институционални единици која раководи или директно или индиректно ги контролира сите потребни функции со кои може да се изведат нејзините активности⁷.

Услов е таквото претпријатие да има еден сопственик или контрола. Сепак, тоа може да биде и хетерогено и по однос на неговата економска активност и по однос на неговата локација.

Д.ІІІ-02. Претпријатие за транспорт на нафта

Претпријатие формирано со цел да извршува активности на едно или повеќе места што се во врска со транспортот на нафта и чијашто главна активност, за додадена вредност, е транспорт преку нафтовод.

Класификацијата на овие активности е одредена според

-ISIC/Rev.3⁸ : 6030 -Транспорт преку нафтовод

-NACE/Rev.1⁹ : 60.30 -Транспорт преку нафтовод

Треба да бидат вклучени само оние единици кои всушност извршуваат одредени активности во даден период. Оние кои во моментот на активностите не се вклучени или сè уште не почнале никаква активност, се исклучени.

Д.ІІІ-03. Јавно претпријатие за транспорт на нафта

Претпријатие за транспорт на нафта што главно е во сопственост (повеќе од 50% од вкупниот капитал) на државата или на јавните власти и нивните претпријатија.

⁷) ISIC/Rev.3 - International Standard Industrial Classification of All Activities, Statistical Papers, Series M, No. 4 Rev. 3, United Nations, 1990

⁸) ISIC/Rev.3 - International Standard Industrial Classification of All Activities, Statistical Papers, Series M, No. 4 Rev. 3, United Nations, 1990

⁹) NACE/Rev.1-Statistical Classification of Economic Activities in the European Communities, Official Journal, No. L83.3 April, 1993

Д.III-04. Вработени

Просечниот број на лица кои работат во даден период во претпријатието за транспорт на нафта, како и лицата кои работат надвор од претпријатието, меѓутоа тие му припаѓаат и се платени од страна на претпријатието.

Д.III-05. Промет

Вкупната сума што е пријавена од страна на претпријатието за транспорт на нафта за одреден временски период. Таа кореспондира со пазарните продажби на стоки или услуги обезбедени од трети страни. Прометот ги вклучува сите обврски и даноци на стоки и средства пријавени од страна на претпријатието со исклучок на ДДВ пријавен од страна на единицата ви-за-ви нејзините корисници. Таа, исто така, ги вклучува и даноците кон корисниците. Намалувањата на цените, распродажбите како и вредноста на вратената амбалажа треба да бидат одбиени, но не и попустите во готови пари.

Прометот ги исклучува продажбите на фиксните средства.

Оперативните дотации примени од јавните власти, исто така, не се вклучени.

Д.III-06. Приходи

Суми изразени во парични единици што влегле во сметките како кредит даден на претпријатието за транспорт на нафта.

Д.III-07. Видови на приходи

За главни видови на приходи се сметаат:

- приходите од транспортни операции
- сумите добиени од државата или од други јавни тела

Во оваа категорија влегуваат сметките за компензации и останатите субвенции.

-Други приходи

Оваа категорија вклучува приходи што не се врзани со активностите за превоз на нафта (на пр. финансиски приходи).

Д.III-08. Трошоци

Потрошени суми од извори што му припаѓаат на претпријатието за транспорт на нафта и се врзани за различни операции и услуги или со серија на операции или услуги.

Д.III-09. Видови на трошоци

Како главни видови на трошоци се земаат следниве:

-Трошоци за вработените

Во нив се вклучени надниците и платите на вработените, пензиите, различните социјални давачки итн.

- Материјални трошоци и трошоци за услуги

Тука се вклучени и сметките за материјали и услуги што се обезбедуваат од трета страна, при што се исклучени трошоците за потрошената енергија.

- Трошоци за потрошена енергија

- Даноци

- Финансиски побарувања

- Останати трошоци

Тука се вклучени сумите што се додаваат при евентуален пад на вредноста на стоката, провизии и др.

Д.ИИИ-10. Додадена вредност

Бруто-доходот на претпријатието за транспорт на нафта без вредноста на неговата меѓуфазна потрошувачка. Додадената вредност на домашното производство на сите претпријатија за превоз на нафта во една земја е еднаква на нивното учество во БДП на таа земја.

Тоа подразбира дека додадената вредност, во овој контекст, е изразена во пазарни цени.

Д.ИИИ-11. Материјални инвестиции

Почетните трошоци (набавки и производство за свои потреби на претпријатието за превоз на нафта) заедно со новите и веќе искористени капитални добра (објекти) на нивните акции на активата од фиксниот капитал, без нивните нето-продажби на веќе искористени или оштетени стоки.

Учеството на сите претпријатија за транспорт на нафта во формирањето на бруто-фиксниот капитал на државата е еднакво на вкупната сума на нивните материјални инвестиции без разликата меѓу купувањето и продавањето на земјиште.

Д.ИИИ-12. Трошоци за инвестирање во инфраструктурата

Трошоци за нови конструкции и продолжување на постоечката инфраструктура вклучувајќи обновувања и поголеми поправки.

Вклучени се и трошоците за средствата што се користат за пумпање.

Д.ИИИ-13. Трошоци за одржување на инфраструктурата

Трошоци со кои се одржува правилното функционирање на инфраструктурата.

Вклучени се и трошоци за средствата што се користат за пумпање.

Д.IV/V. СООБРАЌАЈ / ТРАНСПОРТНИ ВЕЛИЧИНИ

Д.IV/V-01. Транспорт на нафта по нафтовод

Секое движење на природни или рафинирани продукти на течен петролеј низ даден нафтовод.

Д.IV/V-02. Национален транспорт на нафта по нафтовод

Транспорт на нафта меѓу две места (местото каде што нафтата се наточува и каде што се источува) што се наоѓаат во една земја или на дел од морската површина што припаѓа на земјата. Може да биде вклучен и транзитот низ друга земја.

Д.IV/V-03. Меѓународен транспорт на нафта по нафтовод

Транспортот на нафта по нафтовод меѓу две места (местото каде што нафтата се наточува и местото каде што се источува) што се лоцирани во две различни земји или на морските површини што им припаѓаат.

Д.IV/V-04. Стоки што се транспортираат по нафтовод

Сите природни или рафинирани продукти на петролеј што се пренесуваат по нафтовод.

Д.IV/V-05. Тон - километар по нафтовод

Единица мерка за транспорт што се однесува на еден тон стоки по нафтовод на растојание од еден километар.

Поминатото растојание се однесува на вистинското поминато растојание.

Д.IV/V-06. Видови на стоки што се транспортираат по нафтовод

Оваа категорија на стоки е дефинирана според Номенклатурата НСТ/Р (Стандардна номенклатура на стоки за транспортна статистика/ревидирана-EUROSTAT) или Номенклатурата CSTE (Класификација на стоки за транспортна статистика во Европа- UN/ECE).

Д.IV/V-07. Понуден тон-километар

Единица мерка со која се означува транспортниот капацитет за нафтовод мерен според движењето на еден тон стока во должина од еден километар која може да биде транспортирана по нафтовод во даден период.

Д.IV/V-08. Стоки што ја напуштиле земјата по нафтовод (освен стоките во транзит по нафтовод) - извоз

Стоките кои по наточувањето во нафтоводот во земјата ја напуштаат и се источуваат во друга земја.

Д.IV/V-09. Стоки што влегле во земјата по нафтовод (освен стоките во транзит по нафтовод) -увоз

Стоките кои по преточувањето во нафтовод во друга земја, влегуваат во дадената земја и тука се источуваат.

Д.IV/V-10. Стоки во транзит по нафтовод во внатрешноста на земјата

Стоките кои влегуваат во земјата преку нафтовод и ја напуштаат на место различно од местото на влегување откако по нафтовод биле транспортирани преку нејзината територија.

Исто така, вклучени се и стоките кои влегле и /излегле во/од дадената земја со пловни тела по наточувањето/источувањето во/од нафтовод на државната граница.

Д.IV/V-11. Транспортна врска на стоки што се пренесуваат по нафтовод

Комбинација на местото на наточување и местото на источување на стоките што се транспортираат по нафтовод без оглед по кој редослед се извршува.

Местата се дефинирани со помош на меѓународни системи за класификација како што се NUTS (Номенклатура на територијалните единици за статистика-ЕУРОСТАТ).

Д.IV/V-12. Место на наточување

Се зема предвид местото каде што стоките се наточуваат во нафтоводот.

Д.IV/V-13. Место на источување

Се зема предвид местото каде што стоките се источуваат од нафтоводот.

Д.VI. ПОТРОШУВАЧКА НА ЕНЕРГИЈА

Д.VI-01. Потрошувачка на енергија во транспортот со нафтоводи

Вкупната енергија што е потрошена за транспорт на продукти со нафтовод.

Д.VI-02. Тон од нафтен еквивалент (ТОЕ)

Единица мерка за потрошена енергија: 1 ТОЕ=0.041868ТЈ

Фактори на конверзија што се прифатени од Меѓународната агенција за енергија (IEA) за 1991 се:

- моторен бензин	1.070
- дизел нафта	1.035
- мазут	0.960
- течни нафтени гасови	1.130
- природен гас	0.917

Фактори на конверзија на електричната енергија што ја користи IEA е: 1 Twh=0.086 Mtoe.

Д. VI-03. Цул

Единица мерка за потрошената енергија
 $1 \text{ TJ} = 10^{12} \text{ J} = 2.78 \times 10^5 \text{ kWh}$
 $1 \text{ TJ} = 23.88459 \text{ TOE}$.

Д. VI-04. Моторен бензин (петрол)

Лесно јагленоводородно гориво што се употребува кај моторите со внатрешно согорување, од кои се исклучени моторите на авионските превозни средства.

Моторниот бензин се дестилира на температура меѓу 35°C и 215°C , а потоа се третира со реформирање, каталитичко одделување или со мешање на ароматични фракции со цел да се добие доволно висок октански број ($\geq 80 \text{ RON}$).

-Калорична вредност $44.8 \text{ TJ}/1000\text{t}$

Д. VI-05. Дизел нафта и нафтени деривати

Гориво добиено од пониски фракции при атмосферска дестилација на сурова нафта.

Во нафта и нафтени деривати се вклучени тешките плински горива што се добиваат со вакуумска редестилација на остатоците од атмосферската дестилација. Нафтата и нафтениот дериват се дестилираат на температура меѓу 200°C и 380°C со 65% помал волумен при температура од 250°C , (тука се вклучени и загубите) и со 80% или повеќе при температура од 350°C . Точката на согорување е секогаш над 50°C , а масата е повисока од 0.81. Тешките горива добиени со мешање се групирани заедно во групата на нафтени гасови, меѓутоа нивната кинетичка вискозност не треба да ја преминува границата на 23 cST на 40°C .

Калорична вредност : $43.3 \text{ TJ}/1000\text{t}$

Д. VI-06. Течен нафтен гас (ТНГ)

Течен јагленоводород од парафинската серија добиен од дестилација на сурова нафта.

Тоа се пропанот и бутанот или мешавина од двата јагленоводороди. Тие може да се втечнат со притисок од 5 до 10 атмосфери. Во течна состојба и на температура од 38°C тие имаат релативен гасен притисок помал или еднаков на 24.5 бари. Нивната специфична тежина е од 0.50 до 0.58.

Д. VI-07. Природен гас

Земјен гас кој е придружен со суровата нафта или гас добиен од рудниците за јаглен (јаглен гас).

Д. VI-08. Електрична енергија

Енергија произведена од хидроелектрични, геотермални, нуклеарни или конвенционални термални централи, при што се исклучува енергијата што се произведува во пумпни станици чија калорична вредност изнесува $3.6 \text{ TJ} / \text{GWh}$.

Ф. Интермодален транспорт

Ф. I. Вовед

Ф. I -01. Интермодален транспорт

Движењето на стоките (во една или повеќе товарни единици или возила) со следен вид на транспорт без манипулирање на стоките кога го менуваат видот.

Возилата можат да бидат патнички или железнички возила или бродски

Повратните (вратените) движења на празни контејнери и патнички возила, приколки без стока, не се дел од интермодалниот транспорт сè додека стоките не почнат да се движат. Некои движења се поврзани (споени) со интермодалниот транспорт и тие се пожелни како податоци од празните движења да се соберат заедно со податоците на интермодалниот транспорт.

Мултимодален транспорт

Европската конференција на министрите на транспорт (ЕСМТ) го дефинира мултимодалниот транспорт како: превоз на стока со најмалку два различни метода на транспорт. Интермодалниот транспорт, поради тоа, е практично вид од мултимодалниот транспорт.

Конференцијата на Обединетите нации за интермодален мултимодален транспорт на стока го дефинира интермодалниот мултимодален транспорт како: превоз на стока со најмалку два различни метода на транспорт врз основа на мултимодален транспортен договор од местото на една земја од каде што стоките се натоварени со мултимодален транспорт до местото назначено за испорака во различна земја.

Комбиниран транспорт

UN/ECE го користи терминот комбиниран транспорт идентично со дефиницијата за интермодален транспорт опишан погоре, но неодамна беше земен примерокот од ЕСМТ - дефиниција за комбиниран транспорт, дадено погоре.

Според правилата на ECE/FAL, се препорачува No.19 Законот за начинот на транспорт. Дефиницијата е: Комбиниран транспорт: комбинација од транспорт каде што (пасивниот) транспорт значи превоз со уште некој (активен), значи, каде што ја даваш влечната сила и ја употребуваш енергијата.

За транспортната политика, правилата од ЕСМТ го ограничуваат терминот комбиниран транспорт кој покрива:

Интермодален транспорт каде што основниот дел од европското патување е со железница, копнени и водени или морски патишта и кој било почетен или краен извод превезуван надвор од патиштата што пократко тоа подобро.

Ф. I -02 Активен - пасивен начин на транспорт

Транспорт на стоки кој користи два начина на транспорт во комбинација, каде што еден (пасивен) транспорт значи превоз со уште некој (активен), значи, каде што ја даваш влечната сила и ја употребуваш енергијата (железнички / патнички транспорт, морски / патнички транспорт, морски / железнички транспорт...).

Piggy - back транспорт е синоним за железничко/ патен транспорт.

Ф. I- 03. Активен начин/Патен транспорт со придружба

Транспорт на комплетна стока на патничко моторно возило, придружувано со возач, со уште некој вид на транспорт (на пример, морски или железнички).

Ф. I -04. Активен начин/Патен транспорт без придружба

Транспорт на стоки на патничко моторно возило или приколка, не придружувано од возач, со уште некој вид на транспорт (на пр., морски или железнички).

Ф. I -05. Транспорт на контејнери или swap body (со активен начин)

Превоз на контејнери или swap body со активен начин на транспорт

Ф. II. Опрема

Ф. II -01. Товарна единица

Контејнер, swap body

Палубата, која се користи во поморскиот транспорт, треба да се разгледува како специјален вид на контејнер и според тоа се користи овде

Ф. II -02. Интермодална транспортна единица

Контејнер, swap body или полуприколка /товарно патно моторно возило прилагодено за интермодален транспорт

Ф. II -03. Контејнер

Специјална кутија за превоз на товар, отпорна и масовна и оспособена за хоризонтален и вертикален превоз.

Техничката дефиниција за контејнер е: предмет на транспортна опрема кој е:

а) од постојан карактер и е доволно јак за ситуацијата во која се користи;

б) специјално дизајниран за олеснување на превозот на стоката, за еден или повеќе начини на транспорт, без да постои претовар;

в) вградена направа со капацитет за манипулирање, практично за трансфер од еден начин на транспорт на друг;

д) дизајниран за полесно полнење и празнење;

ѓ) масовен и

е) има внатрешен волумен од 1 м³ или повеќе.

Swap bodies се исклучени.

Иако се без внатрешен волумен, и според тоа не го исполнуваат критериумот (ф), палубите кои се користат во морскиот транспорт треба да се сметаат како специјален вид на контејнер и затоа се вклучени тука.

Ф. II -04. Големина на контејнерите

Основни големина на контејнерите се:

- а) 20 стапки ISO контејнер (должина од 20 стапки и ширина од 8 стапки);
- б) 40 стапки ISO контејнер (должина од 40 стапки и ширина од 8 стапки);
- в) извонредно висок степен (над големината на контејнерот) и
- г) воздушен контејнер (контејнер кој одговара на стандардите изработени за воздухопловен транспорт);

Контејнерите класифицирани под а) до ц) припаѓаат на големи контејнери

Ф. II.-05. Видови на контејнери

Основни видови на контејнери, дефинирани од ISO Стандардниот прирачник за товарни контејнери се:

1. Општа намена на контејнерите

2. Специфична намена на контејнерите

- затворено проветрени контејнери
- контејнери отворени на врвот
- контејнери со отворени страни
- контејнери со отворени страни со потполна надградба
- контејнери со отворени страни со непотполна надградба и зацврстени страни
- контејнери со отворени страни со непотполна надградба и обвиткани на краевите
- носачи (контејнери)

3. Посебни товарни контејнери

- топлотни контејнери
- изолирани контејнери
- разладувачки контејнери
- механичко разладувачки контејнери
- загревни контејнери
- разладувачки и загревни контејнери
- цистерна контејнери
- контејнери за сув товар
- назначен товарен контејнер (како за автомобили, домашни животни и други)
- воздушен вид на контејнер

Ф. II-06. TEU (20 - стапки еквиваленти единици)

Стандардна единица за броење контејнери на различни капацитети и за опис на капацитетите на товарење на контејнерите или терминалите. Еден ISO контејнер од 20 стапки е еднаков на 1 TEU.

Еден ISO контејнер од 40 стапки е еднаков на 2 TEU.

Ф.ИИ- 07. Swap body

Превоз на доволно тешка единица за повторно користење, но не доволна да биде крената со дигалка или масовен товар, дизајнирана за интермодален транспорт од кој едната нога му е на пат.

Ф. ИИ- 08. Палуба

Товарно оспособена платформа која нема надградба, но има иста должина и ширина на основата на контејнерот и е снабдена со врв и тло подесени на аголот.
Ова е алтернативен термин кој се употребува за одредени видови на контејнери за специфична намена - односно платформски контејнери, и контејнери за поставување на платформа со непотполна конструкција.

Ф. ИИ - 09. Палети

Изградена платформа, со цел да го олесни подигањето на масовната стока.

Палетите обично се направени од дрво и имаат стандардни димензии:
1000 мм x 1200 мм (ISO) и 800 мм x 1200 мм (CEN)

Ф. ИИ -10. Вагон за интермодален транспорт

Вагон специјално изграден или опремен за транспорт на интермодални транспортни единици (ITUs) или други товарни патни возила.

Ф. ИИ -11. RO - RO единица

Товарно возило опремено за превоз на стока, како камион, приколка или полуприколка кои можат да бидат возени или влечени на возило или воз.

Пристаништето или бродските приколки, се вклучени во оваа дефиниција.

Класификации, номенклатури, методологии и стандарди - ISSN 1409-7044:

Методологија на статистиката за транспорт - ISBN 976-9989-197-36-9

Лектор: Јасмина Ѓорѓиева

Технички уредник: Љубен Илиевски

Тираж: 50

Страници: 69

Печатено во Печатницата на Службата за општи и заеднички работи при Владата на Република Македонија

